

Projekt OP VpK

Terciární vzdělávání

výzkum a vývoj

Vysokoškolské vzdělávání

**Martin Kovář
Markéta Kovářová
Petra Macurová
Alena Tesařová**

**Metodika výuky
geografie
na 2. stupni základních škol
a středních školách
z pohledu pedagogické praxe –
náměty
pro začínajícího
učitele**

Tato studijní opora je spolufinancována
Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem České republiky

SYNERGIE

Registrační číslo projektu CZ.1.07./2.2.00/07.0355

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

METODIKA VÝUKY GEOGRAFIE NA 2. STUPNI ZÁKLADNÍCH ŠKOL A STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH Z POHLEDU PEDAGOGICKÉ PRAXE

NÁMĚTY PRO ZAČÍNÁJÍCÍHO UČITELE

**MARTIN KOVÁŘ
MARKÉTA KOVÁŘOVÁ
PETRA MACUROVÁ
ALENA TESAŘOVÁ**

SYNERGIE reg.číslo: CZ.1.07/2.2.00/07.0355

OSTRAVA 2010

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Recenzenti: Jiří Novosák
Hashim Habiballa

Jazyková korektura: Lenka Bijoková

Název: Metodika výuky geografie na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe – náměty pro začínajícího učitele

Autoři: Martin Kovář, Markéta Kovářová, Petra Macurová, Alena Tesařová

Vydání: 1. vydání, 2010

Počet stran: 117 stran

Tisk: Ostravská univerzita v Ostravě

Studijní materiál pro distanční kurz: *Přípravný seminář k profesní praxi*

© Martin Kovář, Markéta Kovářová, Petra Macurová, Alena Tesařová

© Ostravská univerzita v Ostravě

ISBN 978-80-7368-885-1

OBSAH:

Úvod.....	6
1 Realizace výuky regionální geografie na SOŠ Waldorfské a Gymnáziu Matiční	9
1.1 Příprava na výuku regionální geografie Francie a Spojeného království – teoretické zarámování	10
1.2 Příprava na výuku regionální geografie Francie – vytvoření elektronického materiálu.....	12
1.3 Příprava na výuku regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku – vytvoření elektronického materiálu	44
Shrnutí kapitoly	74
2 Realizace výuky regionální geografie Kanady na ZŠ Fryčovice.....	77
2.1 Příprava na výuku regionální geografie Kanady – teoretické zařazení.....	78
2.2 Příprava na výuku regionální geografie Kanady – stanovení cílů a metod vedoucích k jejich dosažení.....	78
2.3 Příprava na výuku regionální geografie Kanady – vytvoření powerpointové prezentace.....	79
Shrnutí kapitoly	94
3 Realizace výuky regionální geografie Japonska na ZŠ Sedliště.....	97
3.1 Příprava na výuku regionální geografie Japonska – teoretické zařazení	98
3.2 Příprava na výuku regionální geografie Japonska – stanovení cílů a metod vedoucích k jejich dosažení.....	98
3.3 Příprava na výuku regionální geografie Japonska – tvorba powerpointové prezentace.....	99
Shrnutí kapitoly	113
Závěr.....	117

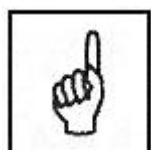
Vysvětlivky k používaným symbolům

Průvodce studiem – vstup autora do textu, specifický způsob, kterým se studentem komunikuje, povzbuzuje jej, doplňuje text o další informace.

Příklad – objasnění nebo konkretizování problematiky na příkladu ze života, z praxe, ze společenské reality apod.

K zapamatování

Shrnutí – shrnutí předcházející látky, shrnutí kapitoly.

Literatura – použita ve studijním materiálu, pro doplnění a rozšíření poznatků.

Kontrolní otázky a úkoly – prověřují, do jaké míry studující text a problematiku pochopil, zapamatoval si podstatné a důležité informace a zda je dokáže aplikovat při řešení problémů.

Úkoly k textu – je potřeba je splnit neprodleně, neboť pomáhají k dobrému zvládnutí následující látky.

Korespondenční úkoly – při jejich plnění postupuje studující podle pokynů s notnou dávkou vlastní iniciativy. Úkoly se průběžně evidují a hodnotí v průběhu celého kurzu.

Otázky k zamyšlení

Část pro zájemce – přináší látku a úkoly rozšiřující úroveň základního kurzu. Pasáže i úkoly jsou dobrovolné.

Úvod

Před sebou máte text vytvořený pedagogy, učiteli geografie, v praxi. Koncipovali jsme jej jako systém praktických ukázek (součástí textu jsou i powerpointové přílohy) několika tematických celků, zahrnovaných do užšího specifika regionální geografie. Aby bylo zřejmé, jak jsou v pedagogické praxi tyto prezentace používány, jsou v textu práce doplněny komentáři, jak z hlediska zařazení do školních vzdělávacích programů, tak z hlediska oborové didaktiky (použité metody, formy atp.).

Protože v pedagogické praxi se geografie vyučuje na II. stupni ZŠ a na SŠ, byly pro přehled výuky vybrány dvě školy základní a dvě školy střední tak, aby bylo možné srovnat rozdíly v přístupech, jsou-li nějaké. Z těchto škol byly dvě školy venkovské (podhorské) a dvě městské – opět pro porovnání eventuálních rozdílů nebo shod. Vzhledem k nárůstu alternativních škol byla do této čtveřice zahrnuta i škola waldorfská.

Po prostudování textu budete znát:

- principy výuky regionální geografie na 4 různých školách (venkovských a městských, ZŠ a SŠ, klasických a alternativních) a principy výuky regionální geografie 4 různých učitelů,
- strukturu výuky regionální geografie na 4 různých školách (venkovských a městských, ZŠ a SŠ, klasických a alternativních) a strukturu výuky regionální geografie 4 různých učitelů.

Získáte:

- dovednost aplikovat získané znalosti na vlastní realizaci principů a struktury výuky regionální geografie,
- znalost, jak funguje výuka regionální geografie v praxi.

Průvodce studiem

Celý text je v principu rozdělený do čtyř částí, z nichž dvě jsou spojeny do jednoho rámce (kap. 1). Každá část (kap. 1., 2. a 3.) je rozdělena v principu stejným způsobem:

- zařazení do ŠVP a systému učiva,
- stanovení cílů a metod,
- vlastní realizace výukového materiálu a komentáře k jejímu používání a tvorbě.

Tato opakující se struktura s obdobným obsahem by Vám měla umožnit lépe pochopit obsah. Smyslem je rozumět a umět používat elektronické prezentace komentované v závěru každé kapitoly a tvořící vlastní, specifickou přílohu celé práce.

Celou prací se prolíná i aspekt sdílení materiálů pedagogů v praxi – především v českém prostředí Digitálních učebních materiálů Metodického portálu. Pro zájemce o tuto problematiku lze doporučit jejich www stránky nebo publikace E-Learning v geografickém vzdělávání I.: (e-Learning a otevřené výukové zdroje) a E-Learning v geografickém vzdělávání II.: (virtuální školy a předměty), (KOVÁŘ, M.: I. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. 123 s. ISBN 978-80-7368-455-6 a KOVÁŘ, M.: I. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. 88 s. ISBN 978-80-7368-456-3).

1 Realizace výuky regionální geografie na SOŠ Waldorfské a Gymnáziu Matiční

(Martin Kovář, Alena Tesařová)

V této kapitole se dozvíte:

- jak a proč se teoreticky i prakticky realizuje část tematického celku „REGION“, učivo „Makroregiony světa“, na modelové výuce regionální geografie Francie na Střední odborné škole Waldorfské v Ostravě a učiva Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na Matičním gymnáziu a na Janáčkově konzervatoři a gymnáziu (tamtéž).

Po jejím prostudování byste měli být schopni:

- objasnit plánování učiva této konkrétní case study,
- charakterizovat formulaci a používání uvedených aplikačních, fixačních, motivačních, expozičních a diagnostických metod,
- uvědomit si význam názornosti nového učiva,
- charakterizovat tvorbu elektronického textu představujícího ekvivalent zápisu v sešitu nebo v učebnici.

Klíčová slova kapitoly: regionální dimenze, geografie Francie, geografie Spojeného království, realizace výuky Francie a Spojeného království.

Průvodce studiem

Máte před sebou první kapitolu, která je věnována zpracování jednoho konkrétního vyučovacího celku na dvou středních školách. Postup při přípravě je detailně popsán v následujících kapitolách. Protože výsledkem byly dvě prezentace, které nelze plně zobrazit v tomto textu (zejména jejich dynamický obsah), jsou oddělenou elektronickou přílohou celé práce. Věříme, že seznámení se s nimi pomůže při realizaci výuky i Vám.

Čas potřebný k prostudování učiva kapitoly: 3+3 hodiny (teorie + řešení úloh)

1.1 Příprava na výuku regionální geografie Francie a Spojeného království – teoretické zarámování

V rámci RVP se ve vzdělávací oblasti **Člověk a příroda**, v předmětu **Geografie**, uvádí mezi vzdělávacími oblastmi i celek **Regiony** pojatý poměrně široce: zahrnuje totiž jak učivo České republiky, tak i místního regionu a makroregionů světa. Za učivo **makroregionů světa** se pak pokládají jádra, periferie, modelové regiony – modelové problémy s důrazem na Evropu a Evropskou unii. Hlavním výstupem je pak **rozlišit na konkrétních územních příkladech** (např. na Francii nebo Spojeném království) **mikroregionální, regionální, státní a globální geografickou dimenzi**. (RVP pro G, 2009 [online], str. 36)

V běžné pedagogické praxi se učivo vybraných makroregionů světa a modelových států realizuje v závěru dílčího stupně geografického vzdělávání poté, co žáci/studenti byli obeznámeni s učivem fyzické a humánní geografie. Důvody, proč takováto struktura byla zachována i na výše zmiňovaných dvou školách, spočívají především v tom, že teprve po pochopení, resp. prohloubení znalostí věnovaných fyzické geografii světa a všem jejím aspektům sociálním, ekonomickým a politickým se žáci/studenti teprve mohou věnovat konkrétním příkladům. Logika této poměrně tradiční struktury učiva vychází i ze dvou didaktických zásad: **trvalosti** (učivo je znovu aplikováno a opakováno) a **soustavnosti** (od jednoduššího ke složitějšímu, „dům se staví od základů“). V realitě se tak vlastní výuka regionální geografie Francie odehrává ve II. ročníku čtyřletého středoškolského cyklu. Přitom je důležité ještě upozornit na specifikum výuky SOŠ Waldorfské, která je školou alternativní, a výuka zde probíhá v tzv. epochách. Pro výuku geografie to má ten význam, že je realizována v cca 3 týdny trvajícím bloku, vždy každý den od 8:00 do 9:50 nebo od 10:00 do 11:50.

Příprava na výuku regionální geografie Francie – stanovení cílů

Cíl výuky sice v principu stanoví RVP (...rozlišuje na konkrétních příkladech geografickou dimenzi... – viz kap. 1.1), ale v praxi je pod touto definicí poněkud obtížné představit si konkrétní náplň. Obligátnější by bylo vyložit učební výstup/cíl: „naučit studenty geograficky myslet“ (autor). Měli by tedy být schopni chápat látku v souvislostech. Jestliže je výuka regionální geografie výukou všech geografických prvků v dané oblasti (klíma, reliéf, ekonomika, politika...), pak tedy vybrat takové z nich, které jsou pro danou lokalitu:

1. klíčové (globálně nebo státně významné),
2. vzájemně v takovém vztahu, aby je studenti střední školy pochopili (zásada přiměřenosti).

Ve fázi 1. byly nejprve použity za podklad pro realizaci dostupné učebnice geografie pro gymnázia (SOŠ Waldorfská je lyceem, tj. školou odpovídající gymnáziím, RVP pro ni zpracovává Národní ústav odborného vzdělávání), ale jejich (v daném případě značně stručný) obsah nekorespondoval podle našeho názoru s výstupy požadovanými v RVP a ani s cíli definovanými pro realizaci vlastní výuky. Nedostačující byla i podpora na portálu Digitálních učebních materiálů (DUM, 2009 [online]). Proto jsme se rozhodli vytvořit materiály vlastní, přičemž vedlejším cílem, vycházejícím z vysoké časové náročnosti spočívající v přípravě plných elektronických podkladů na danou výuku (nahrazujících učebnici), byla i jejich následná publikace na zmiňovaném portálu tak, aby ji mohli využívat další pedagogové. Příprava na výuku tak byla realizována prostřednictvím powerpointové prezentace rozdělené vzhledem k jejímu obsahu a délce na dvě spolu související a po sobě jdoucí části. Databáze dat vycházela z běžných znalostí učitele geografie na střední škole, ověřovaných prostřednictvím různých encyklopedií.

1.2 Příprava na výuku regionální geografie Francie – vytvoření elektronického materiálu

Elektronický materiál na výuku byl připravován v principu ke třem účelům:

- pro práci učitele a žáků ve třídě,
- pro opakování doma (resp. pro práci doma u žáků, kteří se nezúčastnili výuky),
- pro publikování na DUM (viz výše).

Protože materiály publikované veřejně podléhají autorským právům, bylo důležité používat takové zdroje (zejména fotografií), které by umožnily je volně distribuovat bez porušení licence. Protože nejrozsáhlejší databázi představuje Wikimedia Commons (Wikimedia, 2009 [online]), byla kromě vlastních zdrojů použita pouze díla nabízená na nich.

Možnost opakovat učivo doma vedla k zařazení různých motivačních a pozornost udržujících prvků i k nezbytné heslovitosti celého souboru, který by měl být méně hutný než učebnicový text a více odpovídat zápisu v sešitě. Přitom diagnostická úloha učitele v hodině, jakožto kontrolora a manažera úloh, zůstala nezbytnou.

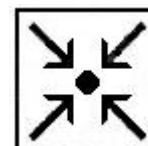
Fáze 2. (kap. 1.2) se odrazila na tvorbě a realizaci výuky regionální geografie Francie především tím, že některé geografické prvky byly více potlačeny a jiné více zdůrazněny. Za celkovou (obecně vžitou) strukturu jsme přitom považovali:

- polohu,
- klima,
- reliéf,
- zemědělství,
- průmysl,
- služby,
- státní zřízení a státní symboly,
- členění státu,
- obyvatelstvo (včetně sídel).

Za klíčové jsme pak vybrali hospodářská odvětví a symboly státnosti, mezi nimiž jsou podle našeho názoru v případě Francie jasné vazby,

pochopitelné studentům střední školy, zatímco aspekty související s klimatem, reliéfem a částečně i s obyvatelstvem byly naopak spíše potlačeny, protože jsou buď analogické z hlediska geografické teorie, nebo jsou naopak natolik specifické, že zasahují za schopnosti studentů středních škol (např. otázka vnímání francouzství odlišná od euroamerického modelu národa).

Slide 1 (Kovář, 2009 [online], a)

Za podklad prezentace byl vybrán obrázek baletní školy – balet je považován za součást francouzské kultury. Úvodní slide pak obsahuje téma hodiny a skutečnost, že je nyní prezentován na webu provozovaném Výzkumným ústavem pedagogickým.

Slide 2 (Kovář, 2009 [online], a)

VÍTE, ŽE: Francie je 5. největší ekonomika světa, přestože zde žije jen necelých 60 miliónů obyvatel (v pořadí obyvatel na světě je až 20.)?

PŘEMÝŠLEJTE: Jakou to má souvislost se členstvím Francie v G7 a G8?

VÍTE, ŽE: Francie je 20. nejbohatší zemí světa (32000 \$ /obyvatele)?

VÍTE, ŽE: Hlavní město Paříž má v aglomeraci 12 miliónů obyvatel a je po Moskvě, Londýnu (a Cařihradu ležícím z větší části v Asii) 3. největší v Evropě?

Zdroj: 1

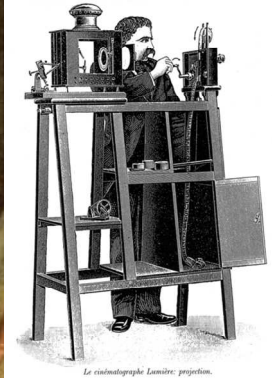
Další slide je opakovací – ze základní školy by žáci měli mít přehled o postavení Francie ve světě. Protože úroveň dosahovaných geografických znalostí je na různých školách odlišná, ev. neznalost by neměla být demotivující (proto otázky typu „víte, že...?“).

Slide 3 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi světu?

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

KINEMATOGRAF (FILM)? *Oui (ano), kinematograf (promítačku) vymysleli bratři Lumièreové v roce 1895.*

Le cinématographe Lumière: projection.

Zdroj: 2

Zdroj: 1

Slide 4 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi světu?

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

ŽEHLIČKA NA VLASY? O prvenství soupeří Skotka Erica Feldman a Francouz Marcel Grateau.

Zdroj: 3

Zdroj: 1

Slide 5 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi svět?u

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

KALKULAČKA? Non (ne), kalkulačky v podobě destiček s kamínky se používaly už v antice, moderní vznikaly především v Německu, Japonsku a USA.

Zdroj: 4

Zdroj: 1

Slide 6 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi světu?

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

SATELITNÍ NAVIGACE? Non (ne), systémy GPS budovali od roku 1973 USA v reakci na sovětský systém GLONASS budovaný od roku 1970.

Zdroj: 5

Zdroj: 1

Slide 7 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi světu?

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

OBJEV RADIOAKTIVITY? Oui (ano)! Henri Becquerel, 1896. Jeho nástupci pak byli francouzští fyzikové (manželé) Pierre Curie a Marie Curie.

Zdroj: 6

Zdroj: 1

Slide 8 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi světu?

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

VAKCÍNA PROTI SNĚŽI SLEZINNÉ A VZTEKLINĚ?

Zdroj: 7

Oui (ano)! Louis Pasteur, francouzský lékař, objevil i metodu „pasterizace“ (tepelné úpravy), která se používá např. ke zničení škodlivých mikroorganismů v mléce či mase.

Na obrázku vidíte prvního zachráněného pacienta, Josepha Meistera.

Zdroj: 1

Slide 9 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi světu?

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

ENCYKLOPEDIÉ?

Zdroj: 8

Oui (ano)! První „Encyklopedii“ sepsal v roce 1751 Denis Diderot a shromáždil v ní veškeré dosavadní poznatky.

Na obrázku vidíte prvního výtisk.

Zdroj: 1

Slide 10 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali Francouzi světu?

PŘEMÝŠLEJTE: Které z následujících vynálezů pochází z Francie?

SCI-FI?

Oui (ano)! Jules Verne (Tajuplný ostrov, 20 000 mil pod mořem, Vynález zkázy...) je prvním spisovatelem žánru sci-fi.

Zdroj: 9

Zdroj: 1

Následuje několik snímků (3–10) se zajímavostmi, které jsou určeny především k motivaci. Byla zvolena jednoduchá metoda otázek s odpověďmi **ano/ne** ze širokého spektra lidských činností. Slidy jsou dynamické (zobrazují se po kliknutí). Špatné odpovědi by měly udržovat pozornost žáků.

Slide 11 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali ještě Francouzi světu?

Pár věcí z každodenního života...

GOTIKU   **BAGETU**   **CIBULAČKU**

Zdroj: 10

Zdroj: 11

Zdroj: 12

Zdroj: 1

Slide 12 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali ještě Francouzi světu?

Pár věcí z každodenního života...

AUTOMOBIL   **VZDUCHOLOŽ**   **FOTOAPARÁT**

The slide features three images illustrating French inventions. On the left is a vintage Renault car with the text 'RENAULT' and 'BILLAN' visible. In the center is a large hot air balloon. On the right is a vintage camera with 'KODAK' visible on top. Small source codes 'Zdroj:13', 'Zdroj:14', and 'Zdroj:15' are located below each image, and 'Zdroj: 1' is at the bottom right.

Slide 13 (Kovář, 2009 [online], a)

Co dali ještě Francouzi světu?

Pár věcí z každodenního života...

CROISSANT   **300 DRUHŮ SÝRŮ**   **PALAČINKY**

The slide features three images illustrating French food. On the left is a golden croissant. In the center is a stack of many thin, golden crepes. On the right is a large wheel of cheese. Small source codes 'Zdroj:16', 'Zdroj:17', and 'Zdroj:18' are located below each image, and 'Zdroj: 1' is at the bottom right.

Tři výše uvedené snímky (11 až 13) navazují na předešlé s tím rozdílem, že používají metodu optického brainstormingu – z mixu fotografií je kladen důraz především na gastronomii a techniku, které jsou jednou z charakteristik Francie. Cílem celé motivační části bylo, aby studenti získali k následujícímu učivu pozitivní postoj.

Slide 14 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

FRANCIE NENÍ JEN EVROPA!

CONSTITUENT LANDS OF THE FRENCH REPUBLIC
(at the same geographic scale)

Land	Area (km²)	Population (approx.)
Metropolitan France	643,800	65,000,000
French Polynesia	4,000,000	270,000
Wallis and Futuna	140	15,000
New Caledonia	18,576	260,000
St Pierre and Miquelon	243	6,000
St Martin	539	360,000
Guadeloupe	1,765	400,000
Martinique	968	370,000
French Guiana	84,500	240,000
Antarctica	13,120,000	0
Other Southern and Antarctic Lands	1,200,000	0

1/6 Francie leží na jiných kontinentech, např. v Jižní Americe (Francouzská Guayana), Africe (Réunion), Karibském moři (Guadeloupe, Martinik aj.)... S nimi má Francie 675 000 km² (více než 2. největší země Evropy – Ukrajina), bez nich 550 000 km² a je 3. největší zemí Evropy.

Zdroj: 19

Slide 14 souvisí s polohou Francie, která je značně specifická vzhledem k přetrvávající zamořské aktivitě Francie v podstatě ve všech oblastech světa, jak dokresluje i mapa. Následují informace o rozloze a postavení v Evropě.

Slide 15 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

FRANCIE JE NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ ZEMĚ SVĚTA.

Příjmy z turistiky (více než 80 miliónů hostů) jsou pro Francii velice důležité.

Versailles – sídlo francouzských králů.

Zdroj: 20

Zdroj: 1

Slide 16 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI

PAŘÍŽ

Bazilika Sacré-Cœur   Eiffelova věž   Čtvrť La Défense

Zdroj: 21

Zdroj: 22

Zdroj: 2

Zdroj: 1

Slide 17 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

ARCHITEKTURA STAROBYLÁ I NOVÉ TRENDY, SKVOSTY I KÝČE

PAŘÍŽ

Disneyland v Paříži

Centrum Pompidou

Zdroj: 24

Zdroj: 25

Zdroj: 1

Slide 18 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

ARCHITEKTURA STAROBYLÁ I NOVÉ TRENDY, SKVOSTY I KÝČE

Katedrála v Remeši

Akvadukt v Pont-du-Gard

Most Pont-de-Normandie

Zdroj: 22

Zdroj: 28

Zdroj: 1

Slide 19 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...
TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI
ZÁMKY NA ŘECE LOIŘE

Chambord **Villandry**

Zdroj:29 Zdroj:30 Zdroj: 1

The slide features a background image of a classical interior with a large archway. The title 'Co všechno je Francie...' is in yellow, and the subtitle 'TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI' is in white. Below it, 'ZÁMKY NA ŘECE LOIŘE' is also in white. Two photographs are shown: on the left, the white stone Chambord Castle with its multiple towers and spires, reflected in a body of water; on the right, the Villandry Castle's formal gardens, characterized by intricate geometric patterns of hedges and topiary.

Slide 20 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...
TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI
AZUROVÉ POBŘEŽÍ (Francouzská Riviéra)

Nice **Saint-Tropez**

Zdroj:31 Zdroj:32 Zdroj: 1

The slide features the same background image as Slide 19. The title 'Co všechno je Francie...' is in yellow, and the subtitle 'TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI' is in white. Below it, 'AZUROVÉ POBŘEŽÍ (Francouzská Riviéra)' is also in white. Two photographs are shown: on the left, an aerial view of the coastline of Nice, showing the turquoise sea, a sandy beach, and the city buildings; on the right, a harbor in Saint-Tropez filled with numerous sailboats and yachts.

S polohou a postavením souvisí slide 15 a další, které kombinují oblasti Francie s jejich významem pro turistiku – jak je ostatně uvedeno v úvodu této části, jedná se o nejnavštěvovanější stát světa. Studenti by přitom měli vnímat celou pestrost fenoménu turistiky a francouzské turistiky rovněž – tedy nejen hegemonii Paříže (slide 16 a 17) s památkami starými a novými, ale např. i Versailles (slide 15), napodobované v 17. století po celé Evropě, zámky na Loirě (slide 19) a stavby světového významu (slide 18). Slide 20 znázorňuje Riviéru, kde najdeme jedny z ekonomicky nejúspěšnějších turistických letovisek na světě.

Po této expoziční části následuje část věnovaná více vlastní aktivitě studentů (slide 20 až 22), při níž pracují s atlasem a lokalizují prvky uvedené výše.

Slide 21 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

Četník ze Saint-Tropez velí!

Louis de Funès – četník Cruchot

NAJDĚTE V ATLASE:
Řeku Loiru, Rhône, Sein, Garonnu, Meuse (Mázu), Mosellu a Rhin (Rýn).

URČETE:
Která z těchto řek je hraniční?
Která vytéká ze Ženevského jezera (Francouzi mu ovšem říkají Léman)?

Rýn!
Rhône!

33 Zdroj: 1

Slide 22 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

Četník ze Saint-Tropez velí!

Louis de Funès –
četník Cruchot

NAJDĚTE V ATLASE:
Města Nice, Cannes a Marseille.

VÍTE, ŽE: Marseille je největší francouzský přístav a II. největší přístav v Evropě? Proto v něm moc turistů nenajdeme.

Slide 23 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI

FRANCOUZSKÉ OSTROVY V KARIBIKU

Martinik (Martinique)

Guadeloupe

Slide 24 (Kovář, 2009 [online], a)

Slide 25 (Kovář, 2009 [online], a)

Snímky 23 až 25 se zaměřují na specifickou (mimoevropskou oblast) francouzské turistiky, a tímto prostřednictvím i na tuto část Francie obecně. Doplňuje ji úkol na lokalizaci.

Slide 26 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI

LURDY (LOURDES)

Místo zjevení Panny Marie

V roce 1858 se začala pastýrce Bernardettě (později prohlášené za svatou) zjevovat Panna Marie. Na tomto místě objevila dívka léčivý pramen, jemuž jsou dodnes připomínány nevysvětlitelné účinky.

Dnes malé městečko navštíví každý den průměrně 55000 lidí.

Zdroj: 39

Zdroj: 1

Slide 27 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

TURISTIKA – NEJNAVŠTĚVOVANĚJŠÍ OBLASTI

FRANCOUZSKÉ ALPY

Mont Blanc, nejvyšší hora Evropy

Lyžování v SAVOJSKU

Zdroj: 40

Zdroj: 41
Zdroj: 1

Analogicky se snímky 26 až 27 věnují jiné specifické turistice: v prvním případě zimní turistice se světovým centrem ve francouzských Alpách a ve druhém poutní turistice (náboženské), která je pro Francii rovněž lokálně významná i s ohledem na převládající katolické náboženství.

Slide 28 (Kovář, 2009 [online], a)

Co všechno je Francie...

TURISTIKA

FRANCOUZSKÉ HORY

NAJDĚTE NA MAPĚ:

- Alpy (Alpes)*
- Vogésy (Vosges)*
- Juru*
- Francouzské Středohoří (Massif-Central)*
- Pyreneje (Pyrenées)*

Protože se zimní turistikou, a nejen s ní, souvisí i povrch Francie, je poslední slide (28.) věnován opět práci s mapou a hledání největších francouzských pohoří, jímž tato fáze výuky končí. Snímky 29 až 35 obsahují nutné citační zdroje.

Slide 29 (Kovář, 2009 [online], a)

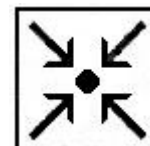
Zdroje

- 1 (file upload bot): *Wikimédia: Edgar Germain Hilaire Degas 005* [online]. ©2005, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:Edgar_Germain_Hilaire_Degas_005.jpg
- 2 Bzzp: *Wikipedia: CinematographeProjection* [online]. [cit. 2008-03-19], ©2007, dostupné z <http://en.wikipedia.org/wiki/Image:CinematographeProjection.png>
- 3 Peng: *Wikipedia: Brennschere, Brennzange* [online]. [cit. 2008-04-27], ©2007, dostupné z http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Bild:Brennschere,_Brennzange.jpg&filetimestamp=20071027114150
- 4 Doribot: *Wikimédia: ChampaignCountyHistoricalMuseum 20080301 4269* [online]. [cit. 2008-04-27], ©2007, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:ChampaignCountyHistoricalMuseum_20080301_4269.jpg
- 5 BorckF5: *Wikimédia: 2008LeisureTaiwan Day1 Sonocaddie V300 Golf GPS* [online]. [cit. 2008-04-20], ©2008, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/Image:2008LeisureTaiwan_Day1_Sonocaddie_V300_Golf_GPS.jpg

Na první část výuky věnované Francii navazuje druhá, vyučovaná následně. První slide je opět obecný, pro lepší odlišení od předešlé prezentace je použitý jiný podklad z francouzské malířské tvorby. Důvody jsou zcela zjevné (Francie je považována za jedno z center světového malířství).

Slide 1 (Kovář, 2009 [online], b)

Slide 2 (Kovář, 2009 [online], b)

Minulé učivo se týkalo služeb, resp. turistiky. Proto tato část začíná opět službami, tentokrát dalšími, pro Francii světově, a tím i celoevropsky významnými: dopravou.

Slide 3 (Kovář, 2009 [online], b)

Z dopravy byly vybrány (slide 3) a priori železnice, protože rychlovlaky odlišují Francii (společně s Japonskem) od zbytku světa (resp. jejich kvalita, kvantita a vědecký náskok ve tvorbě nových).

Slide 4 (Kovář, 2009 [online], b)

Doprava ve Francii

VÍTE, ŽE: Kromě moderní železniční sítě má Francie i důležitou síť dálnic s největším mostem na světě?

MOST V MILLAU

Délka 2,5 km
Výška max. 343 m
(Eiffelova věž má 300 metrů)

Na slidu 4 by si studenti měli uvědomit, že doprava ve Francii není představována pouze rychlovlaky, ale že se země řadí ke světové špičce i z hlediska sítě silnic.

Slide 5 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzský průmysl

VÍTE, ŽE: Přestože je Francie střediskem kosmetiky, parfumérie a řady dalších odvětví, podíl se průmysl na tvorbě HDP pouze něco málo přes 20 %?

VÍTE, ŽE: Přesto je Francie 5. největší vývozcem na světě?

Slide 5 představuje úvod do francouzského průmyslu, který na služby úzce navazuje (viz slide 7 až 9).

Slide 6 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzský průmysl
ENERGETIKA

JADERNÁ ELEKTRÁRNA (v Nogentu)

Francie je zemí s jedním z nejvyšších podílů jaderných elektráren (80 %). V zemi jich je celkem 19.

PŘEMÝŠLEJTE: Proč Francie nevyužívá jiných zdrojů energie?

Francie nemá zásoby ropy a budování vodních elektráren by poškodilo turistický průmysl v horách.

Zdroj: 1

Před slidy věnovanými automobilismu jsme zařadili (slide 6) oblast energetiky. Francie je nejen světově významná závislostí na jaderné energii, ale nedostatek zásoby paliv je obecným problémem celé (nejen) francouzské dopravy.

Slide 7 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzský průmysl
AUTOMOBILY

RENAULT

RENAULT

RENAULT

13 poboček ve Francii, především aglomerace Paříže (Ile-de-France), Normandie a Nord-Pays-de-Calais

15 ve světě

Zdroj: 7

Zdroj: 1

Slide 8 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzský průmysl
AUTOMOBILY

PSA PEUGEOT CITROËN

PSA (PEUGEOT CITROËN)

6 poboček ve Francii, především Ile-de-France, Nord-Pays-de-Calais, Bretagne a Alsasko

16 ve světě

Slidy 7 a 8 se věnují dalšímu výraznému odvětví hospodářství Francie: automobilismu. Francie je přední světový producent aut a i vlastník výše zmiňovaných značek.

Slide 9 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzský průmysl
CHEMIE

MICHELIN

NAJDĚTE na mapě město Clermont-Ferrand, sídlo firmy Michelin.

VÍTE, ŽE: Michelin má dnes přes 69 poboček a kromě pneumatik se zabývá i výrobou atlasů?

Rozvoj automobilového průmyslu má dopad i na další odvětví, jak je ilustrováno na slidu 9, a ta následně na další (auta → pneumatiky → autoatlasy).

Slide 10 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzský průmysl

PARFÉMY

DIOR

CHANEL

VZPOMÍNEJTE! Jaké znáte značky francouzských parfémů?

VÍTE, ŽE: Pobočky dvou největších francouzských parfumerií jsou ve všech státech světa?

Chemický průmysl a Francie je ale především slide 10: světová dominance v parfumerii.

Slide 11 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzský průmysl

Další firmy...

DANONE (potraviny)

ZODIAC (pneumatické čluny)

YOPLAIT (potraviny)

NESTLÉ (potraviny, ½švýcarská)

THALES (televize a elektronika THOMPSON)

LACOSTE (konfekce)

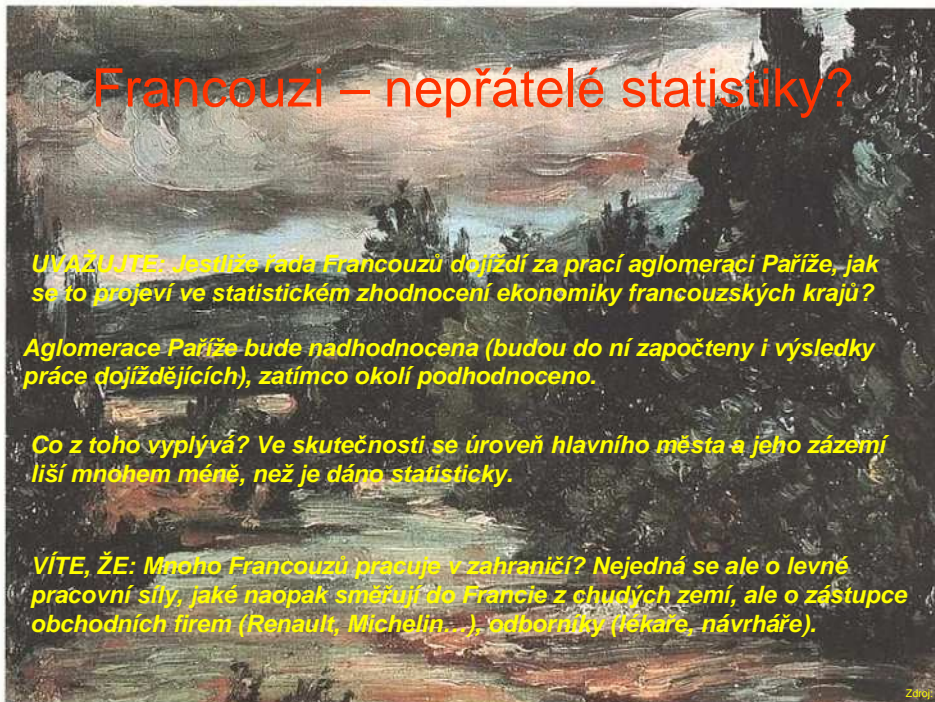
a další...

Cílem ale je, aby Francie nesplývala pouze s parfémů a automobily, resp. pneumatikami: francouzské firmy světového významu jsou např. i ty zmiňované na slidu 11.

Slide 12 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzi – nepřátelé statistiky?

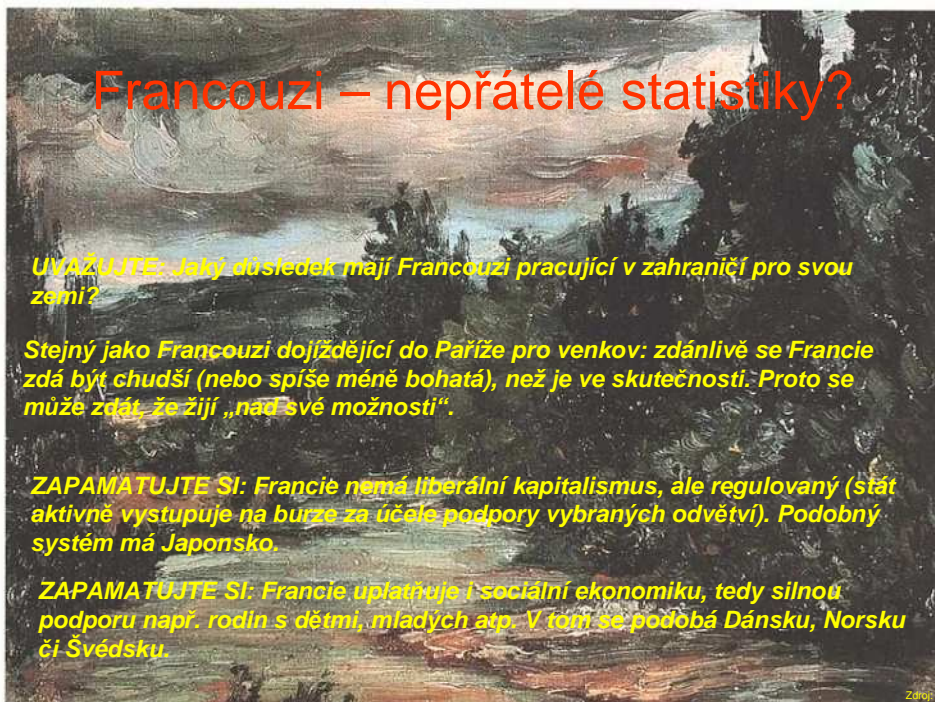
UVAŽUJTE: Jestliže řada Francouzů dojíždí za prací aglomerací Paříže, jak se to projeví ve statistickém zhodnocení ekonomiky francouzských krajů?

Aglomerace Paříže bude nadhodnocena (budou do ní započteny i výsledky práce dojíždějících), zatímco okolí podhodnoceno.

Co z toho vyplývá? Ve skutečnosti se úroveň hlavního města a jeho zázemí liší mnohem méně, než je dáno statisticky.

VÍTE, ŽE: Mnoho Francouzů pracuje v zahraničí? Nejedná se ale o levné pracovní síly, jaké naopak směřují do Francie z chudých zemí, ale o zástupce obchodních firem (Renault, Michelin...), odborníky (lékare, návrháře).

Slide 13 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzi – nepřátelé statistiky?

UVAŽUJTE: Jaký důsledek mají Francouzi pracující v zahraničí pro svou zemi?

Stejný jako Francouzi dojíždějící do Paříže pro venkov: zdánlivě se Francie zdá být chudší (nebo spíše méně bohatá), než je ve skutečnosti. Proto se může zdát, že žijí „nad své možnosti“.

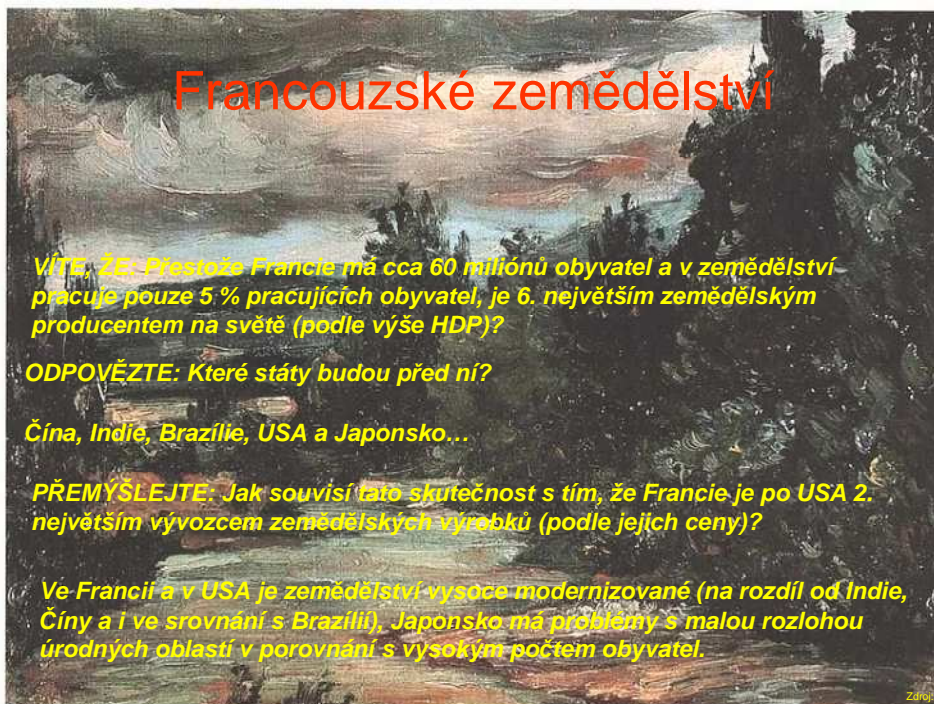
ZAPAMATUJTE SI: Francie nemá liberální kapitalismus, ale regulovaný (stát aktivně vystupuje na burze za účelem podpory vybraných odvětví). Podobný systém má Japonsko.

ZAPAMATUJTE SI: Francie uplatňuje i sociální ekonomiku, tedy silnou podporu např. rodin s dětmi, mladých atp. V tom se podobá Dánsku, Norsku či Švédsku.

Slidy 12 a 13 jsou aktivizační. Na základě vlastních znalostí a daných fakt by měli studenti dokázat vyvodit několik „statistických“ specifíků, tj. uvědomit si, že holá fakta sama o sobě nejsou věrohodným zdrojem poznání, nevztáhneme-li k nim další data (např. ukazatel rozdílu Paříž – venkov nebo že zahraniční pracovníci mohou být i šéfové a ředitelé firem).

Slide 14 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzské zemědělství

VÍTE, ŽE: Přestože Francie má cca 60 miliónů obyvatel a v zemědělství pracuje pouze 5 % pracujících obyvatel, je 6. největším zemědělským producentem na světě (podle výše HDP)?

ODPOVĚZTE: Které státy budou před ní?

Čína, Indie, Brazílie, USA a Japonsko...

PŘEMYŠLEJTE: Jak souvisí tato skutečnost s tím, že Francie je po USA 2. největším vývozcem zemědělských výrobků (podle jejich ceny)?

Ve Francii a v USA je zemědělství vysoko modernizované (na rozdíl od Indie, Číny a i ve srovnání s Brazílií), Japonsko má problémy s malou rozlohou úrodných oblastí v porovnání s vysokým počtem obyvatel.

Zdroj: 1

Se schopností porovnávat souvisí i slide 14, kterým začíná stať věnovaná zemědělství. Zde je důležité si opět uvědomit aspekt malého počtu zemědělců vs. světové postavení Francie.

Slide 15 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzské zemědělství

TOP 12

VÍTE, ŽE: Přestože v rostlinné výrobě dominuje pěstování obilnin mírného pásu (ječmene a kukuřice) a dalších plodin (řepa, brambory), převládá celkově živočišná výroba (chov skotu, prasát a ovcí). Významné světové postavení má podle FAO Francie v produkci těchto zemědělských výrobků (číslo udává pořadí na světě podle množství):

1. cukrová řepa	4. jablka
1. ječmen	5. mléko
2. vinná réva	5. kukuřice
2. hrách	5. chmel
2. krocani	6. slunečnice
3. žitovec (hybridní obilnina)	6. meruňky

Zdroj: 1

Slide 16 (Kovář, 2009 [online], b)

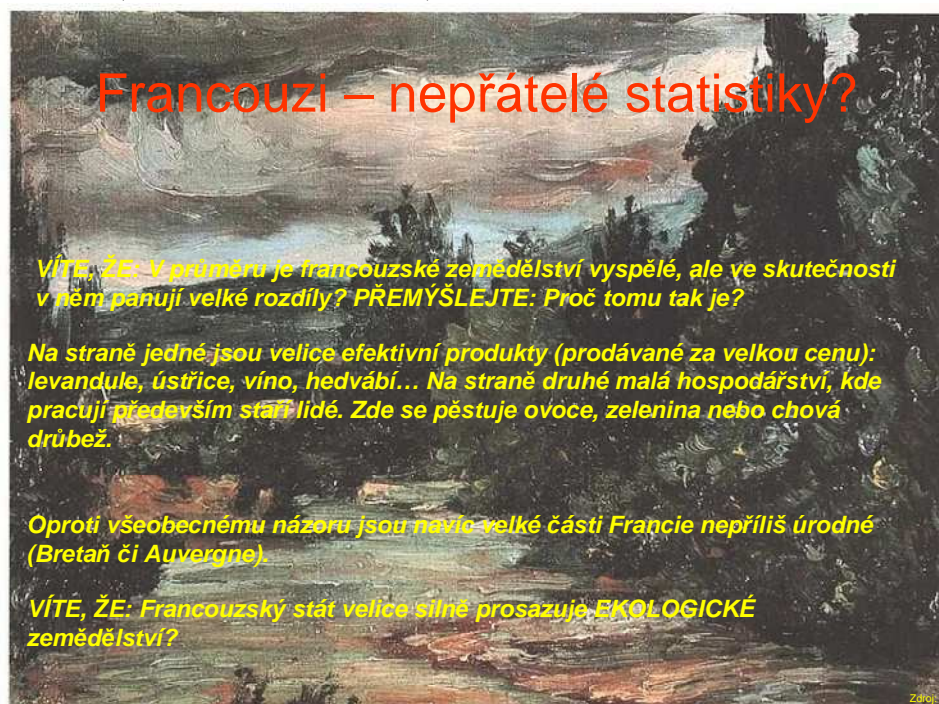
Francouzské zemědělství
další světově významné produkty

VÍTE, ŽE: Do 10. místa na světě patří Francie ještě mezi přední producenty:

- kiwi (4.)
- špenátu (6.)
- vanilky (7., území v zámoří)
- vepřů (7.)
- artyčoků (8.)
- slepíc a vajec (9. a 8.)
- chřestu (9.)
- broskví (9.)
- brambor (10.)

VÍTE, ŽE: Také proto jsou Francouzi považováni za gurmány, francouzská kuchyně za jednu z nejlepších na světě (s tureckou a čínskou) a gastronomii lze ve Francii studovat jako univerzitní obor.

Slide 17 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzi – nepřátelé statistiky?

VÍTE, ŽE: V průměru je francouzské zemědělství vyspělé, ale ve skutečnosti v něm panují velké rozdíly? **PŘEMYŠLEJTE:** Proč tomu tak je?

Na straně jedné jsou velice efektivní produkty (prodávané za velkou cenu): levandule, ústřice, víno, hedvábní... Na straně druhé malá hospodářství, kde pracují především staří lidé. Zde se pěstuje ovoce, zelenina nebo chová drůbež.

Oproti všeobecnému názoru jsou navíc velké části Francie nepříliš úrodné (Bretaň či Auvergne).

VÍTE, ŽE: Francouzský stát velice silně prosazuje **EKOLOGICKÉ** zemědělství?

Slide 16 je aktivizační – studenti by měli pochopit, že světový význam Francie jako zemědělského producenta spočívá v dominantním pěstování a chovu několika vybraných produktů, přestože pěstování a chov daleko pestřejší. Slide 17 má za cíl opět naučit pracovat s informacemi: aspekt regionálních rozdílů. Poslední část je opakovací.

Slide 18 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzské služby
Administrativa

ZAPAMATUJTE SI: Kromě turistického ruchu a dopravy má důležité místo v hospodářství každé vyspělé země i státní správa. Francie není výjimkou.

- Francie se člení do 26 regionů (22 v Evropě), ale větší význam má členění na menší celky (na 100 departementů, z nichž část leží v zámoří).
- Francouzské výsoštné vody jsou po australských nejrozsáhlejší na světě (6000000 km²), protože Francii patří i celá řada malých, mnohdy neobyvaných (a neobyvatelných) ostrovů.

NAJDĚTE: S pomocí např. aplikace Google Earth lokalizujte francouzské ostrovy Clipperton (10° 18' 0" N, 109° 13' 0" W), Kergueleny (49° 15' 0" S, 69° 35' 0" E) a Glorieuses (11° 33' 19.82" S, 47° 20' 33.43" E).

Slide 18 přináší členění Francie. Po expoziční části je věnován i části aplikační – krátké samostatné práci.

Slide 19 (Kovář, 2009 [online], b)

Francie
Státní zřízení a vláda

ZAPAMATUJTE SI: Francie je prezidentská republika (prezident má vyšší moc než předseda vlády, kterého jmenuje a odvolává) a je to jeden z nejvíce centralizovaných států světa (místní samospráva má jen malé pravomoce), což se odvíjí od francouzských historických tradic.

POZNEJTE: Současného prezidenta Francie (ostatní jsou bývalí)...

Nyní je prezident Nicolas Sarkozy. Před ním vládl Jacques Chirac (uprostřed) a ještě předtím Francois Mitterrand (vlevo).

Slide 19 je pokračováním expozice předešlého, přičemž je doplněn o malou aktivizační úlohu, aby učivo bylo emotivnější.

Slide 20 (Kovář, 2009 [online], b)

Francie

Politické osobnosti

Napoleon Bonaparte (1769 – 1821)

- francouzský revolucionář, vojevůdce a císař; původem z ostrova Korsika,
- původně velitel revolučních vojsk se později stal diktátorem a nakonec císařem (jeho císařství ale mělo blíže k moderním parlamentním monarchiím než k absolutistickým státům té doby),
- zemřel v britském vyhnanství na předávkování arsenem na ostrově sv. Helena.

Slide 21 (Kovář, 2009 [online], b)

Francie

Politické osobnosti

Ludvík XIV., král Slunce (1638 – 1715)

- zakladatel absolutistické monarchie, jemuž je připisována věta „Stát jsem já!“,
- ve skutečnosti považoval bláho poddaných za důležité pro rozvoj království, proto podporoval rozvoj hospodářství a modernizaci země (např. rozšiřoval v Evropě do té doby skoro neznámé pěstování brambor),
- na sklonku své vlády se tajně oženil se svou milenkou paní de Montespan a po splnění vládařských povinností ve Versailles s ní trávil volný čas (tajně jako pařížský měšťan).

Slide 22 (Kovář, 2009 [online], b)

Francie

Politické osobnosti

Markýza de Pompadour (1721 – 1764)

- milenka Ludvíka XV. (vnučka krále Slunce), za něhož fakticky vládla,
- významně podporovala rozvoj „učených společností“ – když král zakázal vydávání Encyklopedie, tajně mu z ní předčítala a přiměla jej zákaz později odvolat,
- přátelila se s Marií Terezií a Kateřinou Velikou, zemřela ve 43 letech, když si zničila zdraví špatnou stravou (ústřice a čokoláda jí měly zachovat půvab).

Slide 23 (Kovář, 2009 [online], b)

Francie

Politické osobnosti

Jeanne d'Arc (1412 – 1431), přesná podoba neznámá,

- Panna Orleánská, Johanka z Arku,
- francouzská národní hrdinka, vojevůdkyně a patronka Francie,
- ve 14 letech se jí začalo zjevovat několik svatých vyzývajících ji, aby zachránila Francii před anglickým vpádem (tzv. stoletá válka, jejíž příčinou byla skutečnost, že se francouzští šlechtici – vévodové z Normandie a Anjou – stali anglickými králi a vedli se svými francouzskými bratrci spor o své pšávení).

Slide 24 (Kovář, 2009 [online], b)

Francie:

Politické osobnosti

VÍTE, ŽE: Zradou ji roku 1430 zajali Burgundané a prodali ji Angličanům, kteří ji ve zinscenovaném církevním procesu odsoudili a upálili.

VÍTE, ŽE: Dnes je patronkou Francie spolu se sv. Martinem z Tours (římským vojákem, který se stal galským biskupem)?

VÍTE, ŽE: Její příběh vyvolává stále mnoho otázek – např. její fyzická zdatnost (v 16 letech dokázala nosit těžkou zbroj a průměrně se v ní pohybovat pesky i koně) je v kontrastu s představou drobného venkovského děvčete.

Slidy 19 až 24 jsou motivační: Francie dala světu řadu světově známých osobností, které svým dědictvím Francii v mnohém ovlivňují dodnes, jak je ostatně patrné z dalších slidů.

Slide 25 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzské symboly

Marianne

VÍTE, ŽE: Jedním ze symbolů francouzské republiky je i ženská podoba revoluce, tzv. Marianne (Marie Anna). Svým charakterem spojuje řadu oblíbených francouzských královen téhož křesťanského jména, má i vlastnosti Jeanne d'Arc nebo Pallas Athény. Její podobizna je na každém francouzském úřadě.

VÍTE, ŽE: Pro Francouzky je čest být vybrány za model Marianne?

V minulosti byly modely např. Brigitte Bardot nebo Sophie Marceau.

Na obrázku vpravo je Marianne (vlevo) ve společnosti Matky Rusí a Anglie.

Slide 25 navazuje na výše uvedenou poznámku o vlivu politických osobností na dnešní Francii.

Slide 26 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzské symboly

Vlajka

VZPOMÍNEJTE: Jak vypadá francouzská vlajka a jaké barvy jí tvoří?

Zdroj: 21

Modrý, bílý a červený pruh: barvy současně symbolizují hesla francouzské revoluce (Liberté, Egalité, Fraternité – volnost, rovnost, bratrství).

VÍTE, ŽE: Francouzská vlajka se stala inspirací (barvami i tvarem) pro řadu dalších vlajek? Příkladem může být Itálie nebo řada zemí v Latinské Americe a Africe.

Zdroj: 1

Tradičními státními symboly jsou i vlajka a hymna (slide 26 a 27). Francouzská vlajka je navíc světově významná zavedením svých „revolučních“ barev. Hymna je pak spjatá s francouzskou revolucí.

Slide 27 (Kovář, 2009 [online], b)

Francouzské symboly

Hymna

VZPOMÍNEJTE: Jak se jmenuje francouzská hymna?

Zdroj: 21

La Marseillaise.

VÍTE, ŽE: Francouzská vlajka se stala inspirací (barvami i tvarem) pro řadu dalších vlajek? Příkladem může být Itálie nebo řada zemí v Latinské Americe a Africe.

Zdroj: 1

Slide 28 (Kovář, 2009 [online], b)

Poslední slidy opět přináší povinné citační informace.

1.3 Příprava na výuku regionální geografie Spojeného království Velké Británie a Severního Irska – vytvoření elektronického materiálu

Slide 1 (Tesařová)

Úvodní dynamický slide obsahuje téma hodiny, které je z důvodu mezipředmětových vztahů uvedeno jak v českém, tak i v anglickém jazyce.

Slide 2 (Tesařová)

Mapa slouží především k zopakování znalostí polohy Velké Británie, rozlišení států vnitrozemského a ostrovního, studenti jmenují stát, který je zobrazen na mapě a není součástí Spojeného království.

Slide 3 (Tesařová)

Základní údaje

- Státní zřízení: Konstituční monarchie
- Současná královna: Alžběta II.
- Hlavní město: Londýn (7mil. obyvatel)
- Měna: Britská libra (GBP)
- Úřední jazyk: Angličtina
- Členství v mez.org.: OSN, EU, NATO, OECD, G-8;
+ Commonwealth (Britské společenství národů)
- 4 historická území: Anglie, Wales, Skotsko a Severní Irsko
- Správní členění: hrabství
- Gibraltar je malá samosprávná britská kolonie na jihu Španělska

Poskytuje základní údaje o Spojeném království. V rámci opakování si studenti zopakují formy vlády, rozdíly mezi konstituční monarchií a republikou, pro porovnání je vhodné, aby studenti uvedli příklady jiných států, popř. ČR. Informace doplníme o význam a roli Spojeného království, kterou sehrává v rámci spolupráce mezinárodních organizací, vyjmenujeme některé státy Britského společenství národů.

Slide 4 (Tesařová)

Základní údaje

- Rozloha: a) 547 000 km²
b) 248 000 km²
c) 78 900 km²
- Počet obyvatel: a) 10,2 milionu
b) 60,1 milionu
c) 60,6 milionu
- Hustota zalidnění: 248 ob./km²

Údaje k roku 2006

Zdroj 2

Čtvrtý dynamický slide předkládá údaje o rozloze a počtu obyvatel nejen Spojeného království, ale také Francie a ČR. Studenti porovnají (vyhodnotí) dané údaje, zaměří se na podobnosti a rozdíly. Hustota obyvatel je uvedena pouze pro Velkou Británii. V rámci diskuze se studenty můžeme porovnat tuto hodnotu s průměrnou hustotou obyvatel v Evropě, vyhodnotit vliv faktorů na rozmístění obyvatel a na mapě ukázat místa s největší hustotou.

Slide 5 (Tesařová)

Ostrový

Vyhledejte na mapě tyto ostrovy:

- Man
- Shetlandy
- Hebridy
- Orkneje

Man – korunní dependence

Které velké souostroví patří Spojenému království není výše uvedeno?

Normanské ostrovy

Zdroj 3

Opět dynamický slide, studenti přiřazují jednotlivé názvy ostrovů k jejich zobrazení na mapě, popř. určí, ve kterém moři se nacházejí. Vysvětlení pojmu korunní dependence.

Slide 6 (Tesařová)

Státní symboly

- Vlajka Spojeného království
- Státní znak

Zdroj 4

Zdroj 5

Jak této vlajce říkají obyvatelé Spojeného království?

Union Jack

- Hymna

God Save the Queen

Následující část zobrazuje státní symboly – vlajku a znak. Vzhledem k tomu, že většina studentů má anglický jazyk jako povinný, pokládáme ještě rozšiřující otázku: „Víte, jak vlajce říkají obyvatelé...?“ Kliknutím se zobrazí správná odpověď.

Slide 7 (Tesařová)

Vlajky
Anglie, Skotska, Walesu a Severního Irsku

	Anglie
	Severní Irsko
	Skotsko
	Wales

Zdroj 6

Navazuje na předchozí snímek, studenti porovnají vlajky jednotlivých historických oblastí a hledají podobnosti (stejně prvky).

Slide 8 (Tesařová)

Čtyři historické oblasti:

Doplňte hlavní města oblastí:

Anglie:
Londýn

Wales:
Cardiff

Skotsko:
Edinburgh

Severní Irsko:
Belfast

Zdroj 7

Doplnění informací k předchozímu snímku. Dynamický slide umožňuje rychlou kontrolu správnosti odpovědí.

Slide 9, 10 a 11 (Tesařová)

Symboly a patroni uvedených oblastí:

Anglie
- sv. Jiří

Wales
- sv. David

Skotsko
- sv. Ondřej

Severní Irsko
- sv. Patrik

Zdroj 8

Ostatní vlajky

vlajka královny

vlajka námořní

vlajka obchodní

vlajka vojenského
letectva

Zdroj 9

Hymna – God Save the Queen

God Save our gracious
Queen,

Long live our noble
Queen,

God Save the Queen!

Send her victorious,
Happy and glorious,
Long to reign over us;

God Save the Queen!

Bože, chraň naši
milostivou královnu,

Dlouhý život naší
vznešené královně,

Bože, chraň královnu!

Obdař ji vítězstvím,
Šťastným a slavným,
Dlouhým panováním nám;

Bože, chraň královnu!

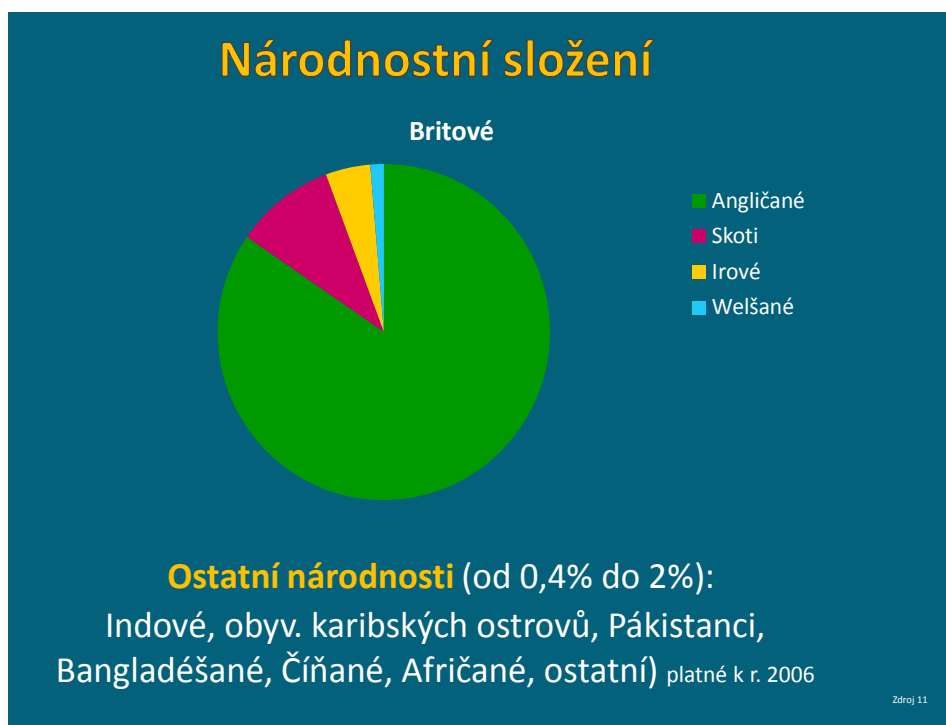
Co když je na trůnu král?

God Save the King

Zdroj 10

Rozšiřující údaje o symbolech a patronech historických oblastí zahrnují také další vlajky Spojeného království. Studenti se zaměří i na význam oblastí z hlediska námořnictví, obchodu a letectva. Hymna je představena i s českým překladem.

Slide 12 (Tesařová)

Studenti porovnají a vyhodnotí údaje znázorněné diagramem. Objasní, odkud pochází ostatní národnosti a vyvodí historickou souvislost.

Slide 13 (Tesařová)

Navazující diagram seznamuje studenty s problematikou náboženství ve Spojeném království. Tato část je opět určena k porovnání a vyhodnocení aspektů, navíc ji můžeme využít k objasnění problémů Severního Irska.

Slide 14 (Tesařová)

Britská libra

Zkratka: £   Měnový kód: GBP   1£ = 100p
Bankovky: 5£, 10£, 20£, 50£, vzácně 1£ a 100£
Mince: 1p, 2p, 5p, 10p, 20p, 50p, 1£, 2£ a vzácně 5£

Zdroj 13

Ukázky některých bankovek britské měny. Studenti zjistí aktuální kurs libry (k české koruně, US dolaru, euru). Zajímavost: královna nosí stále stejný účes jako na bankovkách.

Slide 15 (Tesařová)

Přírodní poměry

Vyhledejte na mapě:

Nejvyšší hora:	Ben Nevis (1 344 m n. m.)
Nejnižší místo:	Holme fen (-4 m n. m.)
Nejdelší řeka:	Severn (610 km)

Zdroj 14

Zdroj 15

Studenti určí a na mapě ukážou zadané lokality. Na fotografii je zobrazen Ben Nevis a řeka Severn.

Slide 16 (Tesařová)

Vyhledejte na mapě:

- Kaledonské hory, Grampiany, Jihoskotská vysočina, Kambrické pohoří, Penninské pohoří, hora Snowdon
- Temže, Trent, Tweed, Ouse
- Jezera Lough Neagh, Loch Ness, Loch Lomond
- **Víte, že:** je zde vybudována hustá síť průplavů sloužících k vnitrozemské plavbě?
- **Víte, že:** jezera jsou převážně ledovcového původu?

Student lokalizuje na mapě přírodních poměrů zadané pojmy včetně průplavů, popř. doplní další, které vyhledal.

Slide 17 a 18 (Tesařová)

Snímky znázorňují rozmístění Národních parků. Téma je doplněno krátkou charakteristikou vybraných lokalit. Některé oblasti obsahují vysvětlení anglických názvů.

Národní parky

Odhadnete, kolik má Spojené království Národních parků?

14

Zdroj 18

Lake District

- zkráceně se mu říká Lakeland
- největší národní park Britských ostrovů (2292 km²)

Zdroj 16

Yorkshire Dales

- kopce porostlé horskými travinami nebo vřesem se rozkládají nad „dales“ (táhlá, hluboká údolí)

Zdroj 17

Zdroj 19

Dartmoor

- je více než z poloviny pokryt žulou ve tvaru kupole

Zdroj 20

Exmoor

- úzká příkrá zalesněná údolí se nazývají „combe“
- nejtypičtějším savcem na slatině je exmoorský poník

Zdroj 21

Broads

- jedna z nejrozsáhlejších oblastí mokřadů na Britských ostrovech s více než 40 mělkými jezery lemovanými rákosím, jimž se tu říká „broads“

Zdroj 22

Zdroj 17

Slide 19 (Tesařová)

Podnebí

"It's raining cats and dogs."
„Lije jako z konve.“

Zdroj 23

- Oceánské – mírně vlhké zimy, krátká, poměrně chladná deštivá léta, převládají západní a jihozápadní větry

Zdroj 24

- Jak se nazývá mořský proud, který ovlivňuje britské klima?

Golfský proud

Ilustrační „panáček“ uvádí (představuje) anglické přísloví jako symbol oblíbeného tématu a začátek konverzace. Studenti rozliší kontinentální a oceánské podnebí, na mapě hydrosféry charakterizují Golfský proud a jeho vliv (na kontinenty).

Slide 20 (Tesařová)

Hospodářství

- Nerostné bohatství: ložiska ropy a zemního plynu, černého uhlí, železné rudy
- Průmysl: strojírenský, elektrotechnický, chemický, petrochemický, hutnický, textilní, oděvní, potravinářský (zpracování mléka a masa), energetický (jaderné elektrárny)

Zdroj 25

- **Víte, že:** nejvýznamnější oblast výskytu ropy a zemního plynu je v šelfu Severního moře?
- **Víte, že:** potravinářství zpracovává suroviny nejen domácí, ale i ze zemí Commonwealthu (čaj, káva, koření, kakao, tabák...)?

Zdroj 26

Snímek je zaměřen na socioekonomickou sféru. Studenti určí, jakou roli zastupuje (má) Spojené království z hlediska světového hospodářství. Vymezí nejvýznamnější místa výskytu nerostných surovin, popř. určí další státy těžící ropu a zemní plyn v Severním moři. Vysvětlí pojem šelf (opakování z minulých ročníků). Ve školních zeměpisných atlasech analyzují kartodiagram, lokalizují jednotlivá odvětví průmyslu a vyhledají hlavní průmyslová města. V souvislosti s energetickým průmyslem studenti jmenují evropské státy, které vlastní jaderné elektrárny. Porovnájí také s ČR. Charakterizují výhody a nevýhody jaderného průmyslu.

Slide 21 (Tesařová)

... Průmysl:

Výroba dopravních prostředků – automobilů, autobusů, lokomotiv, vagonů a lodí.

Automobily např.:

Austin

Zdroj 27

Rolls Royce

Zdroj 28

Jaguar

Zdroj 29

V oblasti chemické výroby:

Royal Dutch Shell

Zdroj 30

Dunlop

Zdroj 31

British Petroleum

Zdroj 32

Zdroj 26

Navazuje na předchozí snímek a doplňuje ho. Představuje světově známé průmyslové společnosti a výrobky. Studenti sami doplní další příklady. „Odvodíte z názvu Royal Dutch Shell, se kterým státem společnost spolupracuje?“ (Nizozemsko)

Slide 22 (Tesařová)

Snímek je pokračováním předchozích dvou obrázků. Ve školních zeměpisných atlasech studenti vymezí hlavní zemědělské oblasti, objasní vliv reliéfu na zemědělství a vyhledají jednotlivé druhy rostlinné a živočišné výroby. Pro zopakování učiva z minulých ročníků charakterizují ekonomicky aktivní obyvatelstvo, zda uvedená 2 % tvoří dostatečný počet obyvatelstva pracujících v zemědělství, objasní faktory ovlivňující tuto sféru a porovnají s jinými evropskými státy.

Hospodářství

- Zemědělství:
- skot, ovce, prasata, drůbež
- pšenice, ječmen, cukrová řepa, brambory, zelenina, luštěniny

Zdroj 33

- rybolov (hlavně v Severním moři)
- **Víte, že:** v zemědělství pracují jen 2% ekonomicky aktivních obyvatel?

Zdroj 26

Slide 23 a 24 (Tesařová)

Následující část je zaměřena na ukázky dopravy ve Spojeném království. Studenti na mapě vymezí další významná letiště nejen v Londýně, ale i na území celého státu. Na snímku je uvedena cesta přes La Manche – využití Eurotunelu i trajektů. Studenti vyvodí výhody a nevýhody těchto způsobů dopravy. Na mapě vyhledají největší přístavy, hlavní železniční a silniční tahy. Můžeme položit i doplňující otázku, např.: „Víte, že na území Velké Británie se jezdí na opačné straně než u nás?“

Doprava

● Letecká:

-Londýn – letiště Heathrow

Zdroj 34

Víte, že: společnost British Airways patří k největším na světě?

● Cesta přes La Manche:

Možnost využití Eurotunelu

-spojuje anglické město Folkestone

s francouzským Calais

-otevřen byl v r.1994

-do vagonů je možno naložit auta i autobusy

Zdroj 35

Zdroj 36

● Vodní:

- trajekty
- říční lodě

Zdroj 37

Vyhledejte na mapě největší přístavy.

Např.: Londýn, Dover, Newcastle, Edinburgh, Aberdeen, Belfast, Glasgow, Cardiff, Portsmouth, Plymouth...

Víte, že: z Plymouth vyplula roku 1620 loď Mayflower s „otci poutníky“ do Nového světa, kde založili novou kolonii Plymouth?

● Železniční:

-rozvinula se již na začátku 19.stol., kdy byla v Anglii zkonstruována první parní lokomotiva

-hustá železniční síť

-hlavní trasy osobní přepravy např. Londýn-Glasgow, Londýn-jíž.Wales

Zdroj 38

● Silniční

Zdroj 39

Slide 25 a 26 (Tesařová)

V této části studenty seznamujeme s osobnostmi, které proslavily Velkou Británií a ovlivnily dějiny i v ostatních zemích. V rámci mezipředmětových vztahů studenti využijí svých znalostí z fyziky, chemie a biologie a doplní další informace.

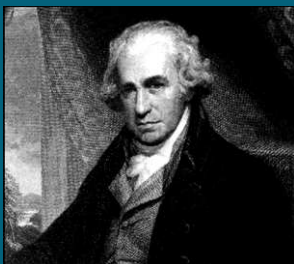
Kdo proslavil Británii?

Isaac Newton (1643 – 1747)
- matematik, fyzik a astronom

Zdroj 42

James Watt (1736 – 1819)
- vynález parního stroje ➡

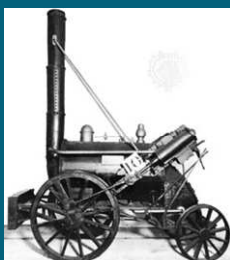
Zdroj 41

Zdroj 43

Zdroj 44

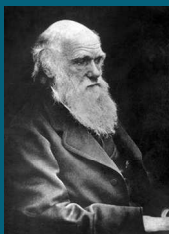
George Stephenson (1781 – 1848)
- sestrojil první parní lokomotivu

Zdroj 46

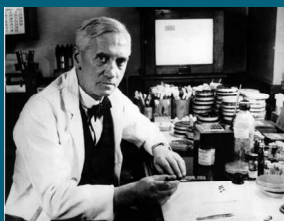
Zdroj 45

Zdroj 47

Charles Darwin (1809 – 1882)
- biolog, zakladatel evoluční teorie

Sir Alexander Fleming (1881 – 1955)
- objevení penicilinu
- v roce 1945 získal Nobelovu cenu za medicínu

Zdroj 48

Zdroj 41

Slide 27 (Tesařová)

Průmyslová revoluce

V 19. století se Británie stala místem vzniku průmyslové revoluce, která ovlivnila celý svět.

Dostatek surovin z britských kolonií spolu s modernizací výroby ji umožňoval urychlit tento celospolečenský proces.

Zdroj 49

Zdroj 50

Obrázek tvoří pouze ilustrační foto a navazuje na slide 25 a 26. Důraz klademe na význam Velké Británie při vzniku průmyslové revoluce.

Slide 28 (Tesařová)

Osobnosti, které ovlivnily dějiny

Jindřich VIII. (vládl 1509-1547)

-6 manželek

-po konfliktu s papežem se stal hlavou anglikánské církve, která se odtrhla od Říma

Zdroj 52

Alžběta I. (vládla 1558-1603)

-dcera Jindřicha VIII.

-pokračovala v reformacích církve

Zdroj 53

Viktorie (vládla 1837-1901)

-zapojovala se do zahraniční politiky

-připojila oblasti Afriky a Asie

-od 1856 se uděluje Viktoriin kříž, nejvyšší ocenění za statečnost

Zdroj 54

Zdroj 51

Snímek představuje významné panovníky v dějinách Velké Británie. Studenti opět využijí znalostí z dějepisu, českého jazyka (využití četby, filmů) a doplní další informace.

Slide 29 (Tesařová)

Královská rodina

Alžběta II.
-narozena 21.dubna 1926

Víte, z jaké dynastie pochází?
dynastie Windsorů

Víte, kde byla v roce 1953 korunována?
Westminsterské opatství

- **Víte, že:** tento obřad byl poprvé vysílán televizí?
- **Víte, že:** její Veličenstvo královna Alžběta II. se oslovuje: „Vaše Veličenstvo královno Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a dalších držav a teritorií, hlavo Společenství národů, ochránkyně víry?“

Zdroj 55
Zdroj 51

Zdroj 56

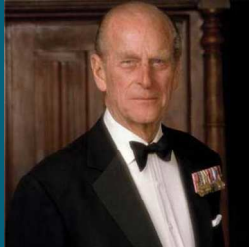
Zdroj 57

Na snímku zobrazujeme současnou královnu Alžbětu II. Tento slide je dynamický – po kliknutí se zobrazí (ukáže) odpověď. Další doplňující otázka: „Víte, kolik jí bylo let v době korunovace?“

Slide 30 (Tesařová)

Představení dalších členů královské rodiny (uvedeno bez titulů). Studenti diskutují, který z nich je dědicem trůnu.

manžel princ Philip

Zdroj 58

syn Charles
-korunní princ

Zdroj 59

vnuk princ William

Zdroj 60

Zdroj 61

vnuk princ Henry

Slide 31 (Tesařová)

Snímek zobrazuje sídlo královny, před palácem stojí socha královny Viktorie.

Sídlo královny

Buckinghamský palác
-je-li vztyčená vlajka,
královna je v paláci

Zdroj 62

Zdroj 63

královská stráž

Zdroj 64

Slide 32 a 33 (Tesařová)

Obsahem jsou základní informace o systému vlády ve Spojeném království.

System vlády

- Konstituční monarchie
- Nemá psanou Ústavu
- V čele je královna, která má spíše reprezentativní funkci
- V Severním Irsku je reprezentována guvernérem
- Královna je hlavou Commonwealthu, vrchní velitelkou ozbrojených sil, uděluje milost, jmenuje ministry, soudce, diplomaty, biskupy ...
- Zákonodárným orgánem je dvoukomorový parlament (Horní a Dolní sněmovna)
- Soudní rozhodnutí stojí převážně na precedencích (tj. na předešlých soudních rozhodnutích vyšších soudů)

Zdroj 65

Britský parlament
-jeden z nejstarších na světě

-od roku 1999 má Skotsko opět svůj vlastní parlament (sídlo v Edinburghu)

Zdroj 66 Zdroj 67
Horní sněmovna

Premiér
-má důležité slovo při rozhodování státních záležitostí
-tradičně bydlí na 10 Downing Street

Víte, jak se jmenuje současný premiér?

James Gordon Brown

- představitel Labouristické strany (levice)
X
Konzervativní (pravice)

Zdroj 68

Zdroj 69

Slide 34 a 35 (Tesařová)

Následující snímky jsou zaměřeny na symboly historických částí Spojeného království – Anglie a Skotska.

Když se řekne Anglie...

double decker bus

Zdroj 71

telefonní budka

Zdroj 72

poštovní schránka

Zdroj 70

taxi

Zdroj 73

policista

Zdroj 74

Když se řekne Skotsko...

kilt (skládaná tartanová sukně)
a sporran (taštička)

Zdroj 76

whisky

Zdroj 75

dudy

Zdroj 77

„příšera Nessie“

Zdroj 78

Slide 36 – 40 (Tesařová)

Část nazvaná „Zajímavá místa“ dokládá široké možnosti této země v oblasti cestovního ruchu.

Zajímavá místa

Oxford   Cambridge

- univerzitní města

Brighton
- přímořské letoviště
- Královský pavilon

Liverpool
- jeden z největších přístavů

Víte, která hudební skupina proslavila toto město?
Beatles

Zdroj 79   Zdroj 80   Zdroj 81   Zdroj 82

Canterbury
- zde byl r. 1170 zavražděn arcibiskup Thomas Beckett (nejslavnější anglický mučedník)

Stonehenge

Bath
- založeno Římany, kteří zde postavili lázně

Stratford nad Avonou
- rodiště Williama Shakespeara

Zdroj 84   Zdroj 83   Zdroj 85   Zdroj 86

Slide 38 (Tesařová)

Dover
-křídové útesy

Zdroj 87

Zdroj 88

York
-železniční muzeum

Zdroj 89

Cardiff

Zdroj 90

Snowdonia

Slide 39 (Tesařová)

Edinburgh

Zdroj 92

Zdroj 91

Glasgow
-největší město Skotska

Falkirk
-rotační lodní výtah uveden do provozu v r. 2002
-přemísťuje lodě přes výškový rozdíl 25 metrů mezi hladinami kanálů

Zdroj 94

Slide 40 (Tesařová)

Obrova cesta

-přírodní oblast celosvětového významu UNESCO
-sloupce se skládají z čediče

Belfast

Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwllllantysiliogogoch

Víte, kde se nachází vesnice s nejdelším názvem na světě?

Ve Walesu, v překladu znamená: *Kostel svaté Marie v roklině bílých lísek poblíž prudkého víru a kostela svatého Tysilia z červené jeskyně*

Slide 41 (Tesařová)

Tato část zdůrazňuje význam hlavního města – Londýna jako velmi významné turistické destinace. Snímky ukazují nejen pamětihodnosti, ale také místa určená k relaxaci a odpočinku.

Toulky hlavním městem

Westminsterský palác
Big Ben

Tower

Víte, že: Big Ben je název slavného zvonu? Jeho vyzvánění můžeme slyšet ve znělce rádia BBC.

Tower Bridge

Katedrála sv. Pavla

Slide 42 (Tesařová)

Trafalgarské náměstí

Zdroj 104

Piccadilly Circus

Zdroj 103

Zdroj 105

Temžské bariéry

Zdroj 106

Greenwich

Víte, že: bariéry chrání Londýn před záplavami?
Víte, že: mosazný proužek na Greenwichi znázorňuje nultý poledník?

Slide 43 (Tesařová)

Britské muzeum

Zdroj 108

Národní galerie

Zdroj 107

Londýnské oko

Zdroj 109

Globe

Zdroj 111

Víte, že: vyhlídkové kolo se nikdy nezastavuje a jedna otočka trvá 30 minut?
Víte, že: Globe je věrnou kopií původního Shakespearova divadla?

Slide 44 (Tesařová)

Londýnské parky

- V Londýně je celkem devět královských parků, které dříve sloužily jako honební revíry.

St. James's park

Zdroj 112

Richmond park

Zdroj 113

Královské botanické zahrady v Kew

Zdroj 116

Greenwich park

Zdroj 114

Hyde park

Zdroj 115

Regent's park

Zdroj 117

Slide 45 (Tesařová)

Slide zobrazuje některé typy dopravy v Londýně. Studenti porovnají a vyhodnotí, jaký druh dopravy je zastoupen a využíván.

Nejrychlejší doprava Londýnem

Londýnské metro

- nejstarší metro na světě
- otevřeno v r. 1863

Zdroj 118

Zdroj 119

DLR (Docklands Light Rail)

- plně automatizované vagony

Zdroj 120

Slide 46 (Tesařová)

Představení základních svátků a festivalů ve Spojeném království. Jedná se pouze o výběr, takže studenti sami uvedou další příklady.

Svátky a festivaly

Vánoce

Zdroj 123

Velikonoce
-schovávání vajíček

Zdroj 122

Halloween

-děti zapalují dýňové lucerny, aby zahaly čarodějnice a zlé duchy

Zdroj 124

Guy Fawkes' Day

-den ohňů a ohňostroje, připomenutí neúspěšného pokusu vyhodit do vzduchu parlament (r. 1605)

Zdroj 125

Slide 47 (Tesařová)

Den sv. Valentýna

Den sv. Patrika

-irský svátek, při kterém se lidé oblékají do zeleného (národní květina – zelený trojlístek)

Zdroj 127

Den sv. Valentýna

Zdroj 126

Eisteddfod

-festival hudby, literatury a umění

Zdroj 128

Mezinárodní Edinburský festival

-festival skotské hudby a tance
-soutěží se: v hodu kládou, házení kladivem nebo přetahování

Zdroj 129

Slide 48 (Tesařová)

A na závěr něco dobrého k jídlu a pití.

Tradiční jídlo a pití

Víte, jaká je oblíbená snídaně?
 Typická anglická snídaně: slanina, vejce, rajče, fazole, toast a párky

Zdroj 132

Cornflakes Zdroj 131

Džus Zdroj 133

Toast s pomerančovou marmeládou Zdroj 134

Čaj s mlékem Zdroj 135

Zdroj 130

Slide 49 (Tesařová)

Yorkshire pudding a rostbíf

Zdroj 137

Smažená ryba a hranolky Zdroj 136

Haggis - skopová tlačěnka

Zdroj 139

Sýr Zdroj 138

-Cheddar, Cheschire, Leicester

Guinness

Zdroj 140

Zdroj 130

Slide 50 (Tesařová)

Shepherd's pie

-dušené mleté jehněčí nebo skopové
se zeleninou a bramborovou kaší

Zdroj 141

Zdroj 142

Cornish pasty

-tradiční jídlo dřívějších Cornwallských
rybářů a havířů, které si brávali s sebou
na oběd

-snědli vše až na místa, za která ho drželi

Zdroj 143

Gin

-pochází původně z Londýna
-na etiketě je strážce Toweru

Zdroj 130

Zdroj 144

Zdroj 145

Slide 51 (Tesařová)

Víte, že: Portské nevymysleli Portugalci, nýbrž Angličané? Jako poděkování za záchranu před španělskou invazí nabídl portugalský král anglickým lučičníkům pozemky s vinicemi okolo Oporta a udělal z nich portugalské rytíře s anglickými jmény. Oni pak přizpůsobili celou oportskou oblast anglické chuti a zaplavili Anglii portským.

Anglická jména na etiketách dnešního portského jsou jména oněch portugalských rytířů.

Zdroj 146

Zdroj 147

Slide 52 (Tesařová)

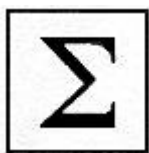
Děkuji za pozornost

Slide 53 (Tesařová)

Snímky 53–62 udávají zdroje, ze kterých bylo čerpáno.

ZDROJE

- 1 BLUMENSTEIN, Tomáš, *Velká Británie mapa*, [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <http://www.blumenstein.cz/mensa/Anglie/UK00_mapa.jpg>.
- 2 SKOKAN, Ladislav, BURSA, Milan, a kol. *Geografické tabulky*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2007, s.25.
- 3 Stiefel Eurocart: *Velká Británie a Irsko panoramatická mapa*, [online], [cit. 24.října 2009], ©2000-2004, dostupné z <<http://www.mapy-stiefel.cz/detail.asp?polozka=55550>>.
- 4 *Velká Británie*, [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <http://vexilolognet.hyperlink.cz/Velka_Britanie.htm>.
- 5 Wapedia, *File: Coat of arms of the United Kingdom.svg*, [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <http://wapedia.mobi/cs/Soubor:Coat_of_arms_of_the_United_Kingdom.svg>.
- 6 *Velká Británie*, [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <http://vexilolognet.hyperlink.cz/Velka_Britanie.htm>.
- 7 Welcome Scotland.com [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <http://www.welcometoscotland.com/pub/files/travel/uk_ireland_map.o.jpg>.
- 8 BARROW, Mandy – Terms & Conditions: *Emblems of Britain* [online], [cit. 24.října 2009], ©2009, dostupné z <<http://www.woodlands-junior.kent.sch.uk/customs/questions/flowers.html>>.
- 9 *Velká Británie*, [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <http://vexilolognet.hyperlink.cz/Velka_Britanie.htm>.
- 10 eStránky.cz, *2.státní symboly*, [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <<http://www.anglie-info.estranky.cz/stranka/statni-symboly>>.
- 11 RÝZNAR, Ladislav. *Rozmanitost EU*. Praha: Svoboda Servis, 2006. Velká Británie, s.64.
- 12 RÝZNAR, Ladislav. *Rozmanitost EU*. Praha: Svoboda Servis, 2006. Velká Británie, s.64.
- 13 HÝNEK, Roman: *Světové měny: Britská libra* [online], [cit. 24.října 2009], © 4.července 2009, dostupné z <http://www.romanhynek.cz/travel/currency/EU/tr_cur_gbp.htm>.
- 14 Wikipedie: *Ben Nevis* [online], [cit. 24.října 2009], © 2009, dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ben_Nevis>.
- 15 STRETTON, Tamasine: *River Severn* [online], [cit. 24.října 2009], © 2006, dostupné z <<http://www.geograph.org.uk/photo/347928>>.
- 16 NATIONAL PARKS: Britain's breathing spaces, [online], [cit. 24.října 2009], dostupné z <<http://www.nationalparks.gov.uk/>>.
- 17 ELPHICK, Jonathan, TIPLING, David. *Národní parky a další přírodní památky Velké Británie a Irsko*. Praha: Nakladatelství Pavel Dobrovský – BETA, 2005, s. 26,32,68,85,88.

Shrnutí kapitoly

- V této kapitole jste poznali, jak byla vytvořena příprava jednoho konkrétního učiva (regionální geografie Francie a Spojeného království).
- Na základě učiva obsaženého v RVP a jeho požadavků bylo v souladu s ním stanoveno téma, následně byly stanoveny cíle (v souladu s didaktickými zásadami), struktura a posléze metody.
- Pro účely tohoto studijního textu byla vytvořena powerpointová prezentace, která je součástí této opory. Seznámit se s ní můžete zvlášť.

Kontrolní otázky a úkoly:

1. Jakým způsobem byl definován obsah a struktura učiva?
2. Co bylo cílem výuky?
3. Které aktivizační prvky byly použity?
4. Který motivační prvek převládal?

Úkoly k textu

1. Prohlédněte si materiály pro autory příspěvků na stránkách Metodického portálu (viz citovaná a doporučená literatura níže). Sestavte si vlastní plán věnovaný některému z témat, které Vás zajímá. Můžete se inspirovat i hotovými návrhy přikládanými k publikovaným příspěvkům.

Otázky k zamyšlení:

1. Přemýšlejte nad strukturou obsahu regionální geografie. Co by podle Vás mělo být nezbytným a co postradatelným obsahem její výuky?

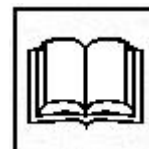

Korespondenční úkoly

1. Zpracujte vlastní powerpointovou přípravu věnovanou některému z témat regionální geografie, které Vás zajímá. Zpracovanou a doplněnou o metodický popis ji zašlete Vašemu tutorovi.

Citovaná a doporučená literatura

- *DUM – Digitální učební materiály* [online]. c2009 [citováno 5. 07. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/index.html>>
- KOVÁŘ, Martin (a). Metodický portál, Digitální učební materiály: „Francouzské rozmanitosti a rozpory 1“ [online]. 17. 08. 2009. [cit. 05. 07. 2009]. ISSN 1802-4785. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/materialy/francouzske-rozmanitosti-a-rozpory-1-2.html>>.
- KOVÁŘ, Martin (b). Metodický portál, Digitální učební materiály: „Francouzské rozmanitosti a rozpory 2“ [online]. nepublikováno
- *RVP pro Gymnázia* [online]. c2009 [citováno 05. 07. 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.rvp.cz/soubor/RVP_G.pdf >
- *Wikimedia Commons contributors: Hlavní strana* [online]. c2009 [citováno 05. 07. 2009]. Dostupný z WWW: <http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=Hlavn%C3%AD_strana&oldid=27988800 >
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Hlavní strana* [online]. c2009 [citováno 05. 07. 2009]. Dostupný z WWW: http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Hlavn%C3%AD_strana&oldid=4220678

2 Realizace výuky regionální geografie Kanady na ZŠ Fryčovice

(Petra Macurová)

V této kapitole se dozvíte:

- proč a jak se teoreticky i prakticky realizuje část tematického celku „REGION“, učivo „Makroregiony světa“, na modelové výuce regionální geografie Kanady na druhém stupni Základní školy Fryčovice.

Po jejím prostudování byste měli být schopni:

- objasnit plánování učiva,
- vysvětlit použití zvolených metod (aplikačních, fixačních, motivačních a expozičních),
- uvědomit si význam názornosti nového učiva,
- charakterizovat tvorbu elektronického textu představujícího ekvivalent textu v učebnici.

Klíčová slova kapitoly: geografie Kanady, realizace výuky Kanady.

Průvodce studiem

Máte před sebou druhou kapitolu, která je věnována zpracování jednoho konkrétního vyučovacího celku na základní škole. Postup při přípravě je detailně popsán v následujících kapitolách. Výsledkem je dynamická prezentace, kterou nelze plně zobrazit v textu (její dynamické aspekty jsou však na příslušných místech uvedeny). Kompletní prezentace je oddělenou elektronickou přílohou celé práce. Věříme, že seznámení se s ní Vám pomůže při realizaci vlastní výuky.

Čas potřebný k prostudování učiva kapitoly: 2+2 hodiny (teorie + řešení úloh)

2.1 Příprava na výuku regionální geografie Kanady – teoretické zařazení

Tematický celek **Regiony** se v rámci RVP uvádí ve vzdělávací oblasti **Člověk a příroda**, v předmětu **Geografie**.

Makroregiony světa se v pedagogické praxi vyučují až poté, co byli žáci/studenti seznámeni s učivem fyzické i socioekonomické geografie. Modelové státy se pak probírají až po zvládnutí učiva daného kontinentu jako celku. Pochopení obecných geografických vztahů tak předchází výuce konkrétních příkladů, které učivo prohlubují, upevňují a propojují s již dříve získanými informacemi. Zejména pro žáky základních škol je tento postup důležitý, neboť jejich dosavadní geografické znalosti jsou minimální a mnoho z nich již na dalších stupních škol předmět zeměpis/geografie studovat nebude. V praxi se na základních školách vlastní výuka regionální geografie Kanady odehrává na druhém stupni (tedy v 6.–9. třídě). Každá škola postupuje podle svého vlastního ŠVP, proto se přesné období, kdy je téma probíráno, může lišit. Na ZŠ Fryčovice se žáci s regionální geografíí Kanady setkávají v prvním pololetí 7. ročníku.

2.2 Příprava na výuku regionální geografie Kanady – stanovení cílů a metod vedoucích k jejich dosažení

Regionální geografii Kanady (jako novému učivu) se na ZŠ Fryčovice věnujeme jednu vyučovací hodinu – tedy 45 minut. Před zahájením přípravy na každou vyučovací hodinu je nutno stanovit si cíle hodiny. Zde pedagog vychází z obecných cílů uvedených v RVP, které pak konkretizuje, aplikuje na dané učivo a upravuje adekvátně pro danou věkovou skupinu žáků/studentů. Nutné je zohlednit také individuální možnosti žáků/studentů – různé tempo práce, apod.

Žáci/studenti by se při studiu geografie měli naučit přemýšlet v souvislostech, na základě dosažených znalostí by měli být schopni odvodit obecné geografické zákonitosti a aplikovat je v praktickém životě.

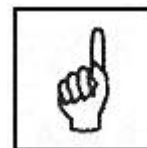

Na základě těchto cílů si pak vyučující stanoví metody výuky, připraví učební pomůcky, atd.

Žáci na naší škole mají k dispozici učebnici (nakladatelství FRAUS – včetně interaktivní učebnice), atlasy i další výukové materiály. Při přípravě na tuto vyučovací hodinu jsem prostudovala příslušnou kapitolu ve zmíněné učebnici, konfrontovala ji se stanovenými cíli a následně vyhledala informace v dalších zdrojích. Rozhodla jsem pro tvorbu vlastního výukového materiálu – powerpointové prezentace. Ta vychází jak z běžných znalostí učitele geografie, zmíněné učebnice, tak i dalších zdrojů. Prezentace slouží k výuce nového učiva pro žáky ve škole, případně i pro chybějící žáky při domácí přípravě – v případě zájmu žáka ji vyučující zašle prostřednictvím e-mailu.

2.3 Příprava na výuku regionální geografie Kanady – vytvoření powerpointové prezentace

Zejména pro žáky základních škol je velmi důležitá zásada názornosti. Obecně známý je rovněž fakt, že člověk, a obzvláště dítě, si mnohem lépe zapamatuje to, co vidí a současně slyší. Z těchto důvodů je použití prezentace velmi přínosné.

Elektronický materiál lze použít jako:

- motivaci pro studium (motivační fáze hodiny),
- pomůcku učitele při prezentaci nového učiva (fáze expoziční),
- pro opakování ve škole i doma (fáze fixační),
- případně pro práci doma u žáků, kteří se nezúčastnili výuky,
- pro diagnostiku míry zvládnutí učiva – dosažení cílů (fáze diagnostická).

Těmto účelům byl podřízen celý proces tvorby prezentace.

Na začátku přípravy materiálů jsem si stanovila přiměřené množství a rozsah učiva, které bude v rámci vyučovací hodiny prezentováno. Cílem není zahltit žáky informacemi, ale seznámit je se základními fakty a vztahy, obohatit jejich geografický rozhled. Rozhodla jsem se věnovat se zejména následujícím tématům:

- základní informace:
  - poloha,
  - rozloha,
- státní zřízení,
- členění státu,
- sídla,
- přírodní podmínky:
  - klima,
  - přírodní krajiny,
  - fauna,
- obyvatelstvo,
- hospodářství:
  - zemědělství,
  - průmysl a těžba.

Při tvorbě prezentace jsem dbala na autorská práva, fotografie byly převzaty z portálu Wikipedie Commons.

Za klíčové považuji zejména fyzicko-geografické aspekty, od nichž se odvíjí socioekonomické stránky regionu.

Slide 1 (Macurová, 2009)

Kanada

Země javorového listu

Mgr. Petra Macurová

Zdroj 1: Jasper National Park

Úvodní slide obsahuje téma hodiny, jméno autora a ilustrační obrázek. Zvolila jsem záběr jednoho z kanadských jezer v Jasperově národním parku. Obrázek slouží rovněž k motivaci žáků v úvodu hodiny.

Následující slidy (2 a 3) jsou rovněž motivační. *Když se řekne Kanada... Co se vám vybaví?*

Používají metodu optického brainstormingu, kde jsou žákům nejprve předloženy pouze fotografie (list javoru, podzimní scenérie v pestrých barvách, vodopády a hokejista). Žákům je ponechán čas na přemýšlení. Text se objeví až po kliknutí myši. Cílem celé motivační části bylo, aby studenti získali k následujícímu učivu pozitivní postoj.

Slide 2 (Macurová, 2009)

Když se řekne Kanada... Co se vám vybaví?

- Země javorového listu
- „Indiánské léto“

Zdroj 14

Zdroj 15

Slide 3 (Macurová, 2009)

A dále?

- Niagarské vodopády

Zdroj 17: Wayne Gretzky

- Hokej

Zdroj 16

Slide 4 (Macurová, 2009)

Základní informace

- Podívejte se na mapu.
- Na které polokouli leží Kanada?
- Se kterým státem sousedí?

Zdroj 3

Zdroj 2

- Víte, že Kanada je rozlohou 2. největší stát světa?
- měří 9 984 670 km²
- počet obyvatel 32 547 200
- Dokážete vypočítat průměrnou hustotu zalidnění Kanady?
- Je to 3.26 ob/km²

Další slide (4) seznamuje žáky se základními informacemi – vlajkou, polohou, rozlohou a počtem obyvatel. Procvičuje jejich orientaci na Zemi a rovněž výpočet hustoty zalidnění. Jednotlivá data se na monitoru objevují postupně, aby se žáci soustředili vždy na aktuální část textu. Výsledek výpočtu hustoty zalidnění si tak zkontrolují až poté, co jej sami vypočítají.

Snímky 5 a 6 se věnují státnímu zřízení Kanady. Objasňují žákům vznik a způsob fungování Společenství národů. Pro žáky ZŠ se jedná o informaci podstatnou, nicméně náročnou, proto je jí i v rámci této prezentace věnován větší prostor. Zejména mapa (slide 6) je z hlediska názornosti velmi důležitá. Žáci mají za úkol s její pomocí vyjmenovat 5 států, které ke Společenství národů patří, a uvědomit si tak dřívější rozsah Britského impéria. Při jeho plnění mohou použít také školní atlas.

V závěru je nastolena otázka: *Čím se tyto státy budou navzájem podobat?* Ta v aktivnějších třídách většinou vyvolá diskusi (moderovanou vyučujícím), v opačném případě může pedagog žáky ke správným odpovědím nasměrovat doplňujícími otázkami a informacemi.

Slide 5 (Macurová, 2009)

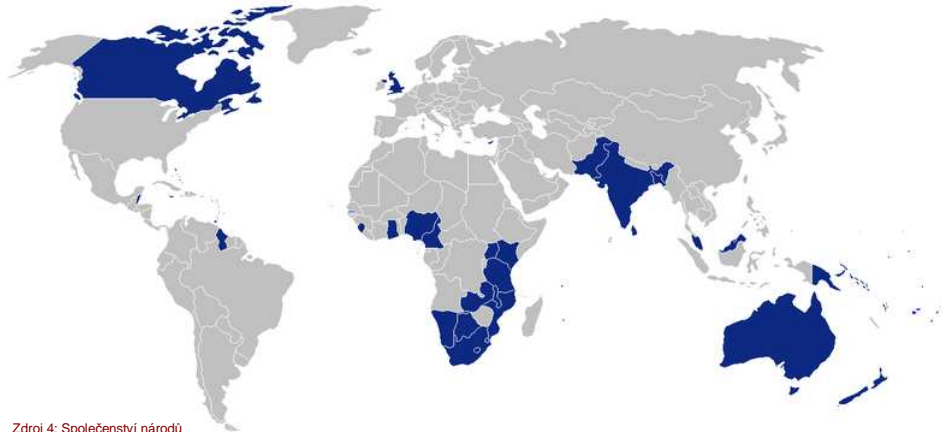
Státní zřízení

- federativní konstituční monarchie
- v čele stojí britská královna - Alžběta II.
- Kanadu zastupuje generální guvernér
- je členem Společenství národů - volného sdružení Spojeného Království Velké Británie a Severního Irska a jejich bývalých dominií a kolonií

Zdroj 10 - Winnipeg

Slide 6 (Macurová, 2009)

- Vyjmenujte podle mapy Společenství států alespoň 5 zemí, které do této organizace patří.

Zdroj 4: Společenství národů

- Přemýšlejte: Čím se tyto státy budou navzájem podobat?

Slide 7 (Macurová, 2009)

Map of Canada showing 13 numbered regions for identification. The regions are:

- 1. Yukon
- 2. Severozápadní teritorium
- 3. Nunavut
- 4. Britská Kolumbie
- 5. Alberta
- 6. Saskatchewan
- 7. Manitoba
- 8. Ontario
- 9. Québec
- 10. Newfoundland
- 11. Ostrov Prince Eduarda
- 12. Nové Skotsko
- 13. New Brunswick

Zdroj 5

- Kanada je federací 10 provincií a 3 teritorií. Vyhledejte je ve školním atlase a přiřaďte k číslům na mapě.

Další slide (7) ukazuje rozdělení Kanady na provincie a teritoria. Žáci zde pracují s atlasem. Na počátku před sebou mají pouze očíslovanou mapu, legenda se zobrazuje po jednotlivých rádcích kliknutím myši.

Slide 8 (Macurová, 2009)

- hlavní město: Ottawa

Dále jsou představena vybraná kanadská města – hlavní město Ottawa (slide 8), Toronto, Montreal a Vancouver (snímky 9–11).

Slide 9 (Macurová, 2009)

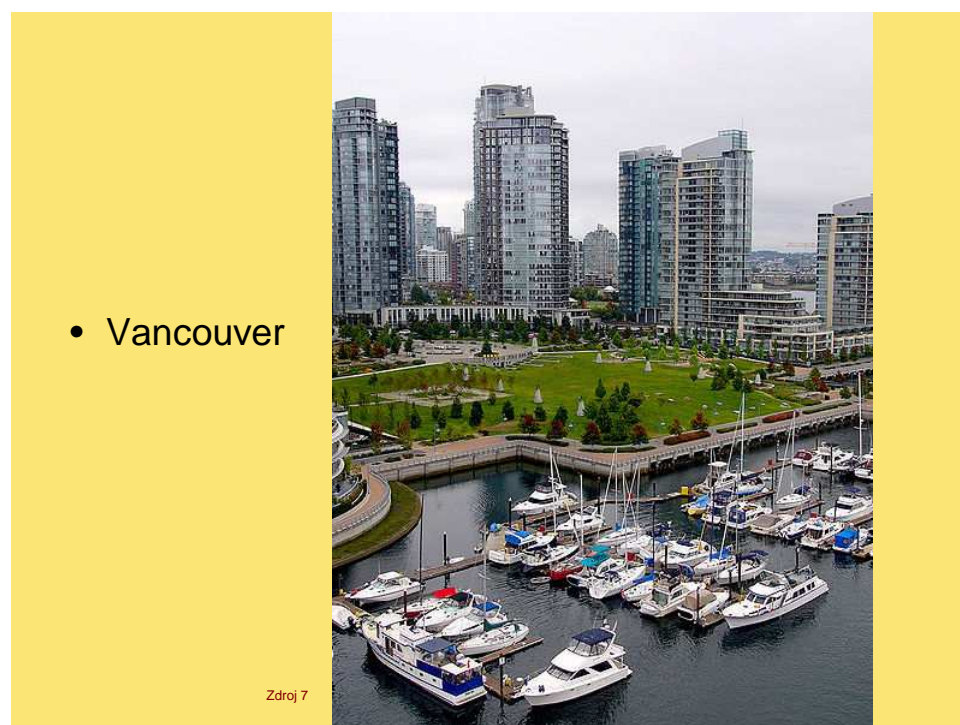
- další velká města: Toronto

Slide 10 (Macurová, 2009)

- Montreal

Slide 11 (Macurová, 2009)

Za účelem aktivizace mohou být snímky 8–11 doplněny otázkami a úkoly.

Například:

- (slide 8) Kterou známou evropskou stavbu vám připomíná věž parlamentu? (*Big Ben*)
- (slide 9) Víte, jak se nazývá nejvyšší stavba na obrázku? (*CN Tower – do roku 2007 nejvyšší samostatně stojící věž světa*)
- (slide 10) Urči zeměpisné souřadnice Montrealu.
(*45° s. š., 73° z. d.*)
- Ve které provincii leží Vancouver? (*Britská Kolumbie*)
- atd...

Dále se žáci dozvídají základní informace o kanadské přírodě. Slide 11 opět kombinuje prezentaci faktů se samostatnou (respektive skupinovou) prací. Žáci používají atlas k vyhledání klimatických pásů Kanady, pokouší se rovněž roztrždit živočichy podle toho, zda žijí v Kanadě ve volné přírodě či nikoliv. (Správná odpověď se opět objeví po kliknutí myší – viz slide 13).

Slide 12 (Macurová, 2009)

Přírodní podmínky

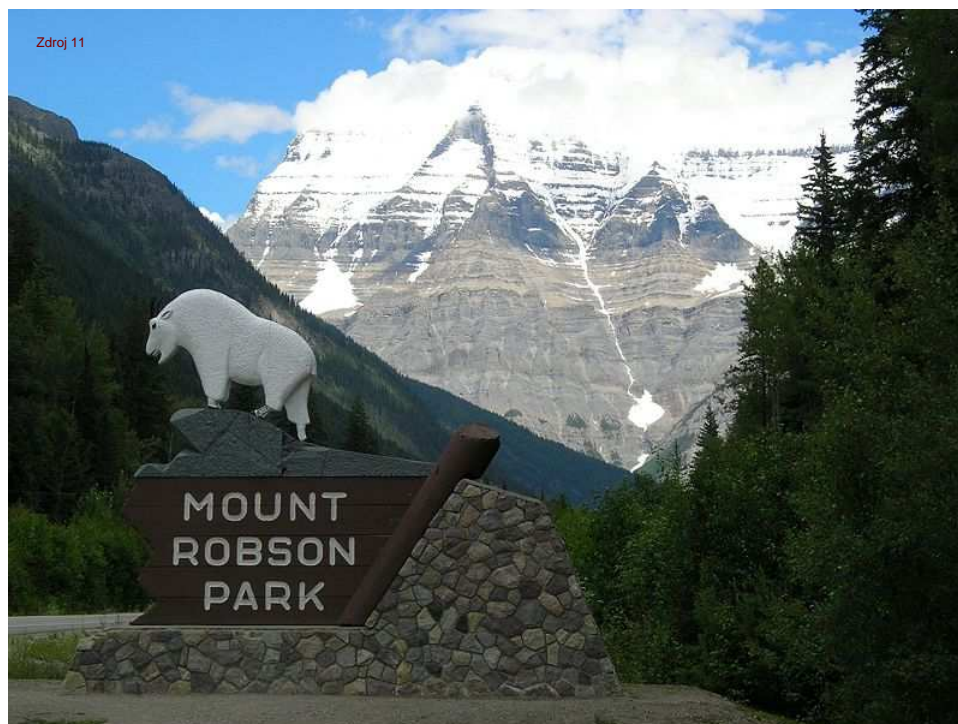
- chladné podnebí
- Pracujte s atlasem: Které klimatické pásy zasahují na území Kanady?
- moře z velké části zamrzá
- divoká příroda, rozsáhlé lesy, velká jezera
- Kteří z následujících živočichů žijí v Kanadě?
medvěd hnědý   puma   lenochod   vlk
anakonda   včela medonosná   medvěd lední
losos   orangutan   sob   krokodýl

Slide 13 (Macurová, 2009)

Přírodní podmínky

- chladné podnebí
- Pracujte s atlasem: Které klimatické pásy zasahují na území Kanady?
- moře z velké části zamrzá
- divoká příroda, rozsáhlé lesy, velká jezera
- Kteří z následujících živočichů žijí v Kanadě?
medvěd hnědý   puma   vlk
včela medonosná   medvěd lední
losos   sob

Ještě před nastolením otázky „Kteří z následujících živočichů žijí v Kanadě?“ se zobrazí záběr národního parku Mount Robson (slide 14), který slouží k další motivaci i zpestření.

Slide 14 (Macurová, 2009)**Slide 15** (Macurová, 2009)

- velmi nízké zalidnění
- pestrá národnostní skladba:

Kanaďané (39,4 %),
Angličané (20,2 %),
Francouzi (15,8 %),
Skotové (14,0 %),
Irové (12,9 %),
Němci (9,3 %),
Italové (4,3 %),
Číňané (3,7 %),
Ukrajinci (3,6 %)
První národy (3,4 %)

Obyvatelstvo

Zdroj 12: Škola ve vagónu

Dále se prezentace věnuje obyvatelstvu (slide 15). Použila jsem zde obrázek kanadských dětí, které se učí ve třídě zřízené ve vlaku. Obrázek si klade za úkol hned několik cílů: předně nastoluje otázku „*Jaké důvody pravděpodobně*

vedly k tomu, že se tyto děti učí ve vagónu?“. Dále by měl výuku zpestřit a v neposlední řadě žáky také pobavit.

Slide 16 (Macurová, 2009)

Hospodářství

jedna z nejvyspělejších zemí světa (G7)
Přemýšlejte: Které další státy jsou přibližně stejně vyspělé jako Kanada?

• Velká Británie?	• Ano.
• Japonsko?	• Také ano!
• Čína?	• Ne.
• Francie?	• Ano.
• Řecko?	• Ne a ještě dlouho nebude.
• Německo?	• Ano!
• USA?	• Ano, také.
• Rusko?	• Ne, ne, ne.
• Itálie?	• Ne? Ale ano!
• Česká republika?	• Ne. ☹

Slide 16 se věnuje hospodářství. Předkládá před žáky seznam států (z nichž některé již žáci v rámci dosavadní výuky zeměpisu na ZŠ probírali, jiné však nikoliv, měly by jim však být obecně povědomé v rámci všeobecného přehledu adekvátního žákům daného věku). Tyto státy mají za úkol porovnat s Kanadou z pohledu hospodářské úrovně (poté, co jsou seznámeni s tím, že Kanada patří mezi 7 nejvyspělejších zemí světa). Státy jsou předkládány postupně, správná odpověď se objeví po kliknutí myši. Žáci by měli umět své domněnky odůvodnit.

Následující slide 17 navazuje na předchozí, zabývá se těžbou, průmyslem, zemědělstvím a dopravou. Opět jej může vyučující obohatit o doplňující úlohy – například pro skupinovou práci s internetem:

- Vyhledejte, kolik tun ryb vylovili kanadští rybáři v loňském roce.
- Které průmyslové výrobky Kanada vyváží?
- Které suroviny musí Kanada dovážet?

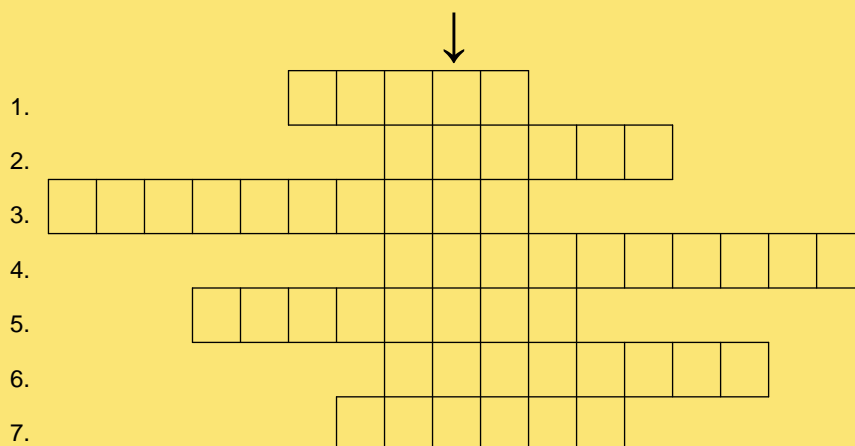
Slide 17 (Macurová, 2009)

- těžba: stříbro, zlato, dřevo, nikl, platina, uran, měď, železná ruda, azbest
- průmysl: dřevozpracující a papírenský – Velká jezera a řeka sv. Vavřince

- zemědělství: světová obilnice – pšenice (vývoz)
- rybolov mořský i sladkovodní
- hlavně letecká a železniční doprava

Další snímky 18 a 19 jsou diagnostické (respektive autodiagnostické). Žákům je předložena jednoduchá křížovka, podle níž si mohou ověřit znalosti získané z této vyučovací hodiny. Křížovku vidí jednak před sebou na interakti-

Slide 18 (Macurová, 2009)

1. Který pás najdeme na jihu Kanady?	5. Kdo stojí v čele Kanady?
2. Provincie, kde se hovoří francouzsky.	6. Kdo zastupuje v Kanadě
3. Jeden z kanadských úředních jazyků.	britskou královnu?
4. Významné odvětví průmyslu Kanady.	7. Hlavní město Kanady.

vní tabuli, a jednak ji mají k dispozici také v tištěné formě, do které si zapisují odpovědi (tu si následně vlepí do sešitu). Jakmile jsou s prací hotovi, zobrazí učitel správné odpovědi (slide 19).

Slide 19 (Macurová, 2009)

1. M Í R N Ý

2. Q U E B E C

3. A N G L I Č T I N A

4. P A P Í R E N S K Ý

5. K R Á L O V N A

6. G U V E R N É R

7. O T T A W A

1. Který pás najdeme na jihu Kanady?   5. Kdo stojí v čele Kanady?

2. Provincie, kde se hovoří francouzsky.   6. Kdo zastupuje v Kanadě

3. Jeden z kanadských úředních jazyků.   britskou královnu?

4. Významné odvětví průmyslu Kanady.   7. Hlavní město Kanady.

Poznámka: Formulace otázky č. 6 (Kdo zastupuje v Kanadě britskou královnu?) úmyslně odkazuje na odpověď na otázku č. 5 (Kdo stojí v čele Kanady?).

Slide 20 představuje soubor informací, které by si žáci o Kanadě měli zapamatovat, slouží jako zápis do sešitu. Vzhledem k tomu, že stále značná část žáků nemá při domácí přípravě na výuku k dispozici počítač, je pro ně zápis v sešitě nepostradatelný. Informace psané šedě jsou doplňkové. Příklad: Žáci by měli umět vyjmenovat 3 kanadské provincie nebo teritoria. Které konkrétně si zvolí, záleží na jejich uvážení.

Slide 20 (Macurová, 2009)

Kanada

hl. m.: Ottawa; další velká města: Toronto, Montreal, Vancouver

2. největší stát světa, člen Společenství národů

federace 10 provincií a 2 teritorií – znát 3 (Yukon, Britská Kolumbie, Alberta, Manitoba, Ontario, Saskatchewan, Quebec, Newfoundland, New Brunswick, Nové Skotsko, SZ teritorium, Ostrov Prince Eduarda)

přírodní podmínky: chladné podnebí, moře z velké části zamrzá, divoká příroda, rozsáhlé lesy, velká jezera

obyvatelstvo: nízké zalidnění, zejména Angličané a Francouzi

hospodářství: jedna z nejvyspělejších zemí světa (G7)

těžba: stříbro, zlato, dřevo, platina, uran, měď, železná ruda

průmysl: dřevozpracující a papírenský – Velká jezera a řeka

sv. Vavřince

zemědělství: světová obilnice – pšenice (vývoz)

rybolov mořský i sladkovodní

hlavně letecká a železniční doprava

země javorového listu, hokej, indiánské léto

Závěrečné snímky 21 a 22 obsahují informace nezbytné pro každou prezentaci, a to zdroje, z nichž jsem při její tvorbě čerpala. Žákům mohou případně sloužit jako další zdroje informací o tomto tématu.

Slide 21 (Macurová, 2009)

Zdroje

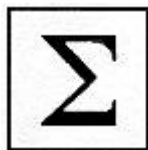
1. Aconcagua: *Wikimedia: Spirit Island, Maligne Lake.jpg* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2005/02/14, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spirit_Island,_Maligne_Lake.jpg
2. Ssolbergj: *Wikimedia: Canada_(orthographic_projection).svg* [online]. [cit. 2008-09-08], ©2008/10/29, dostupné z [http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_\(orthographic_projection\).svg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada_(orthographic_projection).svg)
3. PortalBot: *Wikimedia: Animated-Flag-Canada.gif* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2007/02/09, dostupné z <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Animated-Flag-Canada.gif>
4. EmilJ: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2008/05/27, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Commonwealth_of_Nations.png
5. Qyd: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2006/12/10, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canada-provinces_layout.png
6. Hurz: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2008/07/08, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Parliament_Building_in_Ottawa.jpg
7. Philippe Giabbanelli: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2009/04/13, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Downtown_Vancouver_16_sept_2007.jpg
8. Flickr upload bot: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2008/11/15, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Skyline_of_Toronto_viewed_from_Harbour.jpg
9. Moyogo: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-07], ©2007/06/15, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Montreal_St_Joseph_Oratory.jpg
10. ICanuckian: *Wikimedia: Downtown_Winnipeg.jpg* [online]. [cit. 2008-09-09], ©2009/08/20, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Downtown_Winnipeg.jpg
11. Tobi 87: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-10], ©2008/02/04, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mount_Robson_Park-British_Columbia-Canada.JPG

Slide 22 (Macurová, 2009)

Zdroje

12. Themightyquill: *Wikimedia: Train-classroom.jpg* [online]. [cit. 2008-09-09], ©2008/02/17, dostupné z <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Train-classroom.jpg>
13. Verne Equinox: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-09], ©2009/07/28, dostupné z <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:MeteghanFishingFleet.JPG>
14. Ktsquare: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-09], ©2006/10/14, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canadian_Maple_Leaf.JPG
15. Dr Wilson: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-09], ©2009/09/06, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Montagne_au_Cap-Breton.jpg
16. Ujjwalkumar: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-09], ©2009/07/28, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Canadian_Horseshoe_Falls_with_Buffalo_in_background.jpg
17. RasputinAXP: *Wikimedia: Full resolution* [online]. [cit. 2008-09-09], ©2006/07/13, dostupné z http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gretzky_1997_Corrected.jpg
18. 213.226.237.15: *Wikipedie: Kanada* [online]. [cit. 2008-09-12], ©2009/09/08, dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kanada>
19. Beren: *Wikipedie: Commonwealth* [online]. [cit. 2008-09-12], ©2009/09/07, dostupné z http://cs.wikipedia.org/wiki/Spole%C4%8Denstv%C3%AD_n%C3%A1rod%C5%AF

Shrnutí kapitoly

- V této kapitole jste se seznámili s postupem tvorby příprav jednoho konkrétního učiva (regionální geografie Kanady).
- Nejprve byly stanoveny cíle (v souladu s didaktickými zásadami), struktura a posléze metody.
- Pro účely tohoto studijního textu byla vytvořena powerpointová prezentace, která je součástí této opory.

Kontrolní otázky a úkoly:

1. Jak byly definovány obsah a struktura učiva?
2. Které cíle výuky byly na počátku práce stanoveny?
3. Vyjmenujte prvky, jež byly použity k aktivizaci.
4. Vysvětlete použití zvolených metod (aplikačních, fixačních, motivačních a expozičních).

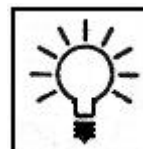
Úkoly k textu

1. Na základě znalostí získaných v této kapitole si sestavte vlastní plán pro přípravu na výuku Vámi zvoleného modelového státu libovolného kontinentu.

Otázky k zamyšlení:

1. Přemýšlejte nad odlišnostmi pojetí výuky regionální geografie na základních a středních školách.
2. Zamyslete se nad odlišnostmi ve struktuře obsahu regionální geografie při výuce jednotlivých kontinentů.

Korespondenční úkoly

1. Zpracujte dvě vlastní powerpointové přípravy (jednu pro výuku žáků na základní škole, druhou pro studenty střední školy). Obě prezentace připravte na totéž téma – dle Vašeho výběru. Zašlete je Vašemu tutorovi.

Citovaná a doporučená literatura

- *DUM – Digitální učební materiály* [online]. c2009 [citováno 09. 09. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/index.html>>
- MACUROVÁ, Petra, Metodický portál, Digitální učební materiály: „Kanada – Země javorového listu“ [online]. nepublikováno
- *RVP pro základní vzdělávání* [online]. c2007 [citováno 09. 09. 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf >
- *Wikimedia Commons contributors: Hlavní strana* [online]. c2009 [citováno 09. 09. 2009]. Dostupný z WWW: <http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=Hlavn%C3%AAD_strana&oldid=27988800 >
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Hlavní strana* [online]. c2009 [citováno 09. 09. 2009]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Hlavn%C3%AD_strana&oldid=4220678>

3 Realizace výuky regionální geografie Japonska na ZŠ Sedliště

(Markéta Kovářová)

V této kapitole se dozvíte:

- proč a jakým způsobem se teoreticky i prakticky realizuje část tematického celku „REGION“, učiva „Makroregiony světa“, na modelové výuce regionální geografie Japonska na druhém stupni Jubilejní Masarykovy školy v Sedlištích.

Po jejím prostudování byste měli být schopni:

- charakterizovat plánování učiva na základě RVP,
- objasnit využití zvolených metod výuky v souladu s použitím moderních technologií,
- vysvětlit potřebu názornosti,
- charakterizovat tvorbu elektronického textu jako textu představující ekvivalent textu v učebnici.

Klíčová slova kapitoly: geografie Japonska, výuka regionální geografie Japonska.

Průvodce studiem

Máte před sebou třetí kapitolu, která je věnována zpracování konkrétního vyučovacího celku na základní škole. Postup při přípravě je detailně popsán v následujících kapitolách. Výsledkem je dynamická prezentace, kterou nelze plně zobrazit v textu (její dynamické aspekty jsou však na příslušných místech uvedeny). Kompletní prezentace je oddělenou elektronickou přílohou celé práce. Věříme, že seznámení se s ní Vám pomůže při realizaci vlastní výuky.

Čas potřebný k prostudování učiva kapitoly: 2+2 hodiny (teorie + řešení úloh)

3.1 Příprava na výuku regionální geografie Japonska – teoretické zařazení

Tematický celek **Regiony** se v rámci RVP uvádí ve vzdělávací oblasti **Člověk a příroda**, v předmětu **Geografie**. Makroregiony světa by se v pedagogické praxi měly vyučovat až poté, co byli žáci/studenti seznámeni s učivem fyzické i humánní geografie, aby byl zachován postup od jednoduššího ke složitějšímu a od obecného ke konkrétnímu. Tedy aby byli žáci/studenti schopni zpětně z konkrétních situací odvodit obecné souvislosti.

Tento postup je nutné zachovat zvláště pak v základním školství, kde žáci získávají své první geografické znalosti, dovednosti a samozřejmě i postoje, jimž je nutné přizpůsobit i cíle, které jsou blíže rozvedeny v následující kapitole.

V praxi se na základních školách vlastní výuka regionální geografie Japonska odehrává na druhém stupni, přičemž každá škola postupuje podle svého vlastního ŠVP, proto se přesné období, kdy je téma probíráno může lišit. Na Jubilejní Masarykově škole v Sedlištích je v rámci ŠVP regionální geografie Japonska součástí celku Eurasie, který je realizován, společně s učivem regionální geografie Ameriky, v sedmém ročníku a vyučovacímu předmětu zeměpis jsou věnovány dvě vyučovací hodiny týdně.

Jak bylo naznačeno na začátku, učivo sedmého ročníku takto logicky navazuje na učivo šestého ročníku, tedy učivo fyzické a humánní geografie, čímž je pochopení učiva regionální geografie usnadněno, a tím zvýšena efektivita učení a trvalost výsledků.

3.2 Příprava na výuku regionální geografie Japonska – stanovení cílů a metod vedoucích k jejich dosažení

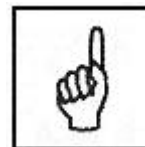
Regionální geografii Japonska (jako novému učivu) je na Jubilejní Masarykově základní škole v Sedlištích věnována jedna vyučovací hodina – tedy 45 minut.

V rámci přípravy na každou vyučovací hodinu je nutno stanovit si cíle celku i cíle vyučovací hodiny. Z hlediska cílů je nutné vyjít z obecných cílů RVP, které blíže konkretizuje, aplikuje na konkrétní učivo a upravuje pro danou skupinu žáků/studentů, a to jak z hlediska jejich věku, tak například jejich zájmů. Jinak jistě budeme připravovat hodinu a přistupovat k žákům, kteří upřednostňují práci s mapami, a jinak k žákům, kteří upřednostňují práci s tabulkami a jsou schopni porovnávat spíše matematické hodnoty. V tomto ohledu je samozřejmě nutné zohlednit také individuální možnosti žáků/studentů – různé tempo práce, eventuální omezení integrovaných žáků apod. Žáci by se při studiu geografie měli naučit přemýšlet v geografických souvislostech, být je zároveň schopni chápat a na základě dosažených znalostí odvozovat a samozřejmě je i prakticky aplikovat. Na základě těchto cílů jsou následně stanoveny metody výuky, učební pomůcky atd.

Pro výuku žákům škola poskytuje učebnici: Zeměpis Ameriky, Asie a Evropy – zeměpis pro 6. a 7. ročník ZŠ a nižší ročníky víceletých gymnázií, která sice kvalitně obsahuje problematiku regionální geografie Ameriky a Eurasie, nicméně je spíše základním kamenem výuky, jakýmsi vodítkem, jelikož jednotlivým státům se věnuje pouze minimálně a poskytuje spíše komplexní pohled. Proto je nutné stavět každou vyučovací hodinu na základě učebnice, nicméně s ohledem na současné dění ve světě, ekonomické a politické změny, významné události a v neposlední řadě s ohledem na charakteristické potřeby třídy. Pro tento účel byl zvolen formát powerpointové prezentace, který má svá omezení, nicméně krom klasické výuky i svá nesporná pozitiva, zejména možnost podpoření názornosti a další, o kterých bude řeč dále.

3.3 Příprava na výuku regionální geografie Japonska – tvorba powerpointové prezentace

Nesporná výhoda powerpointové prezentace spočívá zejména v dodržení zásady názornosti, a jestliže si člověk obecně lépe pamatuje to, co vidí než to, co slyší, je powerpoint neocenitelnou pomůckou. Jestliže je následně nejlepší k zapamatování to, co žáci vidí a slyší současně, je použití powerpointové prezentace ideální.

Nejprve je nutné znát určitá kritéria, která musí powerpointová prezentace splňovat, aby byla ve vyučovací hodině vhodnou a kvalitní pomůckou. Především je nutné si uvědomit, že prezentace nemá sloužit jako náhrada učebnice, ale jako její alternativa, tedy opravdu pomůcka, která může za určitých okolností učebnici zastoupit, ale nikoli ji kopírovat. Proto bychom měli mít stále na paměti zásady tvorby prezentací, a především nepřepřehňovat jednotlivé slidy nekonečnými textovými statěmi. Obvykle se uvádí jako přípustné maximum přibližně pět vět textu na jeden slide. Samozřejmě by potom měla být dobrá čitelnost textu, daná samozřejmě dostatečnou velikostí písma, volbou vhodného fontu a dále zejména kontrastem mezi barvou textu a barvou pozadí, přičemž je vhodné, ne však bezpodmínečně nutné, zachovat učebnicové schéma: světlé pozadí, tmavý text. Neodmyslitelným aspektem všech prezentací jsou samozřejmě obrázky, schémata a podobná zobrazení, proto by rozhodně v žádné prezentaci neměly chybět, jinak snad tvorba prezentace úplně ztrácí smysl. V tomto bodě je nutné podotknout potřebu dostatečně a správně citovat všechny použité obrázky a převzaté materiály vůbec. Proto zde uvádím určitá pravidla tvorby prezentací.

Základní pravidla tvorby prezentací:

- dostatečný kontrast: pozadí x text (nejlépe učebnicový model – světlé pozadí, tmavý text),
- dostatečná velikost písma,
- maximálně pět vět na jeden slide,
- využít co nejvíce možností vizualizace,
- pokud možno citovat veškeré převzaté materiály.

Prezentace vytvořená takovýmto způsobem je potom dobrou pomůckou a může plnit mnoho funkcí. Ze své praxe jsem pro tuto konkrétní prezentaci vybrala několik základních momentů, které by tato konkrétní prezentace měla podpořit a pro které je určena.

Elektronický materiál lze použít:

- pro motivaci ke studiu,

- pro práci učitele a žáků ve třídě,
- pro samostatné opakování učiva,
- pro lepší vizualizaci učiva z hlediska integrovaných žáků.

Toto určení elektronického materiálu je velmi významné, a každé vyžaduje určité ústupky vůči formě i obsahu. Určení pro práci učitele a žáků v hodině vyžaduje jasně danou strukturu, tedy musíme vědět, odkud a kam směřujeme, ať nepřeskakujeme od zemědělství k náboženství a zpět k průmyslu. Je tedy třeba uvědomit si vazby mezi jednotlivými složkami učiva a držet se oněch vazeb, aby bylo učivo logicky uspořádáno.

Pro vyučovací hodinu jsou rovněž důležité motivační prvky. Nejprve je potřeba žáky zaujmout a nadchnout pro věc. Potom podat především základní data a další obsah doplnit podle zájmu žáků. Dalším úskalím, se kterým je nutné se vyrovnat, je délka vyučovací hodiny. Prezentace by tedy měla být uzpůsobena tak, aby odpovídala délce jedné vyučovací hodiny.

Uspořádání témat bylo voleno následující:

- základní informace:
  - poloha, rozloha, přírodní podmínky,
  - sídla, obyvatelstvo, náboženství,
- státní zřízení,
- hospodářství:
  - zemědělství,
  - průmysl,
  - služby.

Druhým účelem bylo určení prezentace pro samostatné, nejčastěji domácí opakování učiva. Proto je zvolena heslovitost, což koresponduje s potřebami vyučovací hodiny. Jelikož není cílem tohoto materiálu, aby zastupoval učebnici, sešit či výklad učitele, tak výklad doplňuje názorným materiálem. Tohoto názorného materiálu zde, hlavně z hlediska map, nalézáme více než by bylo dostačující pro vyučovací hodinu, musíme si však uvědomit, že žák v domácí přípravě nemůže využít například

nástěnnou mapu, která by zastoupila mapu elektronickou. Dále jsou zde zejména pro domácí přípravu doplněny úkoly. Jednak takové, které mohou žáci plnit pouze za pomoci dané prezentace, a jednak takové, jejichž splnění vyžaduje práci s internetem či dalšími zdroji. Tato prezentace samozřejmě může sloužit i pro doučení se učiva chybějícími žáky, nicméně její heslovitost zcela zřejmě neodpovídá plnému zápisu, který si přítomní žáci odnesou z hodiny. Může být ovšem vhodným doplněním a konkretizací.

Z hlediska integrovaných žáků je potom jasný požadavek na dostatečnou názornost a velikost písma, což z hlediska powerpointu není závažné omezení, výhodou pro integrované žáky je možnost spouštění samostatně, například s pomocí asistenta podle individuálního tempa, a v neposlední řadě je výhodou možnost prezentace přímo na monitoru počítače, tedy bez zhoršení kvality obrazu, smytí rozdílů mezi barvami a snížení kontrastu, což známe u většiny běžných dataprojektorů.

Celá prezentace se snaží zachovat strukturu v souladu s požadavkem postupu od jednoduššího ke složitějšímu a zachovávat zásady tvorby prezentací i didaktické zásady.

Slide 1 (Kovářová, 2009)

První slide ukazuje východ Slunce a zobrazuje posléze japonskou vlajku jako parafrázi východu slunce, přičemž dává prostor pro diskuzi o Japonsku ve vztahu k symbolům, k „obrázkovému“ písmu a japonskému jazyku.

Slide 2 (Kovářová, 2009)

Druhý slide je sám o sobě otázkou, zda žáci znají alespoň několik japonských slov, a navazuje tak volně na předcházející úvodní obrázek, přičemž se snažíme postavit základ dalšího učiva na něčem již známém. V tuto chvíli se v pozadí objevuje japonská kaligrafie jako ukázka japonského krasopisu. Tato připomínka japonského písma na rýžovém papíře rovněž dále přetrvává jako neutrální podklad.

Slide 3 (Kovářová, 2009)

Samuraj Senši vás naučí japonsky pozdravit!

Ráno říkáme: Ohajó gozaimasu

Během dne říkáme: Konichiwa

Večer říkáme: Konbanwa

Na dobrou noc: Ojasuminasai

Loučíme se slovy: Sajónara

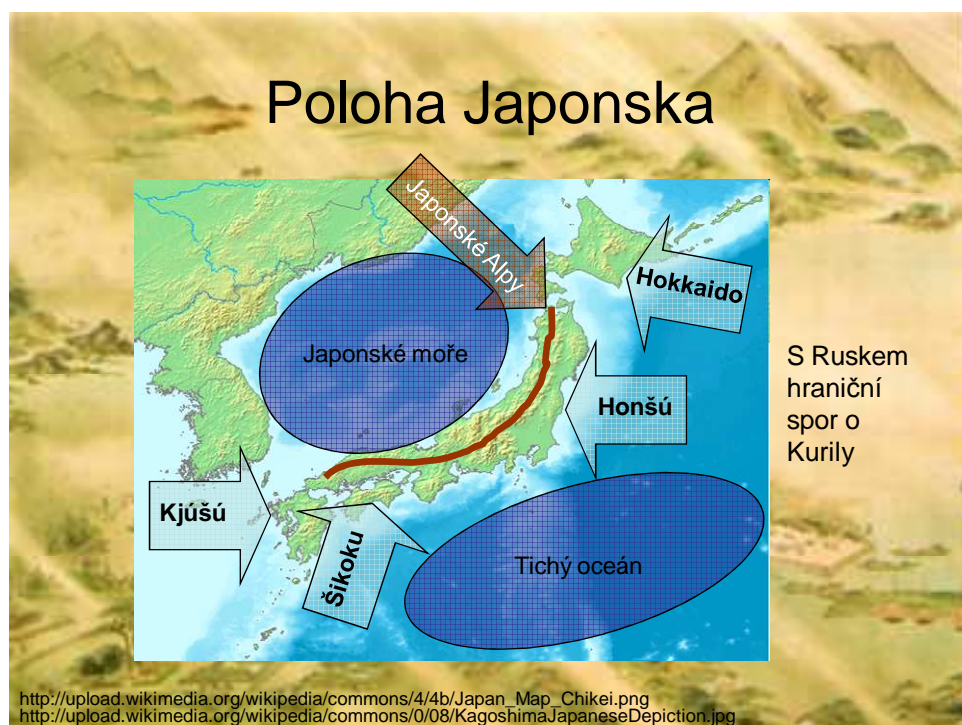
Ohajó gozaimasu, wataši no gakusei!

Dobré ráno, studenti!

Třetí slide je výrazně motivační, a v podstatě žádnou jinou funkci mu přisoudit nelze. Základním prvkem je zde hypotetický samuraj Senči, který seznámí žáky s japonskými pozdravy.

Slide 4 (Kovářová, 2009)

Další slide určuje polohu Japonska, vymezuje japonské ostrovy, ukazuje japonské Alpy a rovněž moře, obklopující japonsko. V tomto případě se předpokládá, že učitel doplní další fyzicko-geografické prvky, které zde nejsou uvedeny, především z důvodu snížení přehlednosti, což by zhoršilo možnosti samostudia. Raději tedy vědět méně a přesně, než více a přibližně.

Dynamický obsah této prezentace zde pochopitelně není možné zobrazit. Jedná se především o postupné zdůrazňování jednotlivých fyzicko-geografických prvků na základě mapy.

Slide 5 (Kovářová, 2009)

Poloha Japonska

- Japonsko je tedy tvořeno čtyřmi hlavními ostrovy a velkým počtem dalších ostrůvků
- Ostrovy jsou v podstatě vrcholky Japonských Alp
- Japonsko je jedna ze zemí která na souši nesoúsedí se žádným státem

Fudžijama:
nejvyšší hora Japonska

3. 8

Pátý slide je shrnutím fyzické geografie Japonska. Jsou zde znovu přehledně zopakována základní fakta a je zde fotografie nejvyšší hory Japonska, která se nazývá Fudžijama či Fudžisan, a v tomto okamžiku je možné se recipročně vrátit k předešlé myšlence obrázkového písma a zdůraznit původ znaku pro horu od hory Fudži.

Slide 6 (Kovářová, 2009)

Japonská města

Mapa Japonska s označenými hlavními městy: Sapporo, Hirošima, Kitakjušu, Kjoto, Nagoja, Kobe, Osaka, Tokio, Jokohama.

3. 9

Šestý slide přechází postupně k humánní geografii. Jsou zde vymezena města, především hlavní město a další významná města, nejčastěji přístavy. V souvislosti s humánní geografii je vhodné upozornit na vysokou hustotu zalidnění a další demografické faktory, a samozřejmě neopomenout náboženskou strukturu obyvatelstva.

Slide 7 (Kovářová, 2009)

Samuraj Senši se ptá...

- Co mají společného města Nagano a Sappro?
Hai! Jedná se o střediska zimních sportů a obě hostila zimní Olympijské hry!
- Co mají společného města Kobe, Yokohama, Kitakjušu a Ósaka?
Hai! Jsou to významná přístavní města!
- Co mají společného města Hirošima a Nagasaki?
Hai! Města na která byly, za druhé světové války, svrženy atomové bomby...

3

Slide 7 se snaží udržet pozornost žáků, po obsahově hutném učivu místopisu otázkami již známého samuraje Senšiho. Jsou zde položeny tři otázky. První dvě se v zásadě váží k poloze měst vůči reliéfu, přičemž první by měla být z hlediska kantora jistě doplněna otázkou na zimní olympijské hry a úspěch českého hokeje, což by mělo opět působit motivačně. Druhá otázka míří k otázce častých zemětřesení v Japonsku, a s tím spojených vln tsunami, přičemž je možné upozornit na původ tohoto slova z japonštiny. Třetí otázka míří do historie, a bude jistě vhodné znalost odpovědi ocenit.

Dynamický obsah tohoto slidu je poměrně snadné rozlišit. Černým písmem jsou postupně položeny otázky, a červeně jsou zobrazeny odpovědi, doplněné japonským souhlasem – ano/hai.

Slide 8 (Kovářová, 2009)

Státní zřízení: císařství

- Císař Akihito a císařovna Michiko

Nejmladší následnice trůnu, císařská vnučka, princezna Toshi

3, 10, 11

Tento slide mívá ke státnímu zřízení Japonska a krom suchého konstatování faktů obsahuje fotografii následnice trůnu Toshi, která může být přibližně ve věku žáků. Pokud tedy pracovní tempo a pozornost žáků upadá, je zde vytvořen prostor pro diskuzi.

Slide 9 (Kovářová, 2009), Slide 10 (Kovářová, 2009)

Cesta Japonska

- Tradiční hodnoty: zdvořilost a pracovitost vedly k rychlému vzestupu Japonska ve 20. století
- Cesta vedla od:

Pěstování rýže

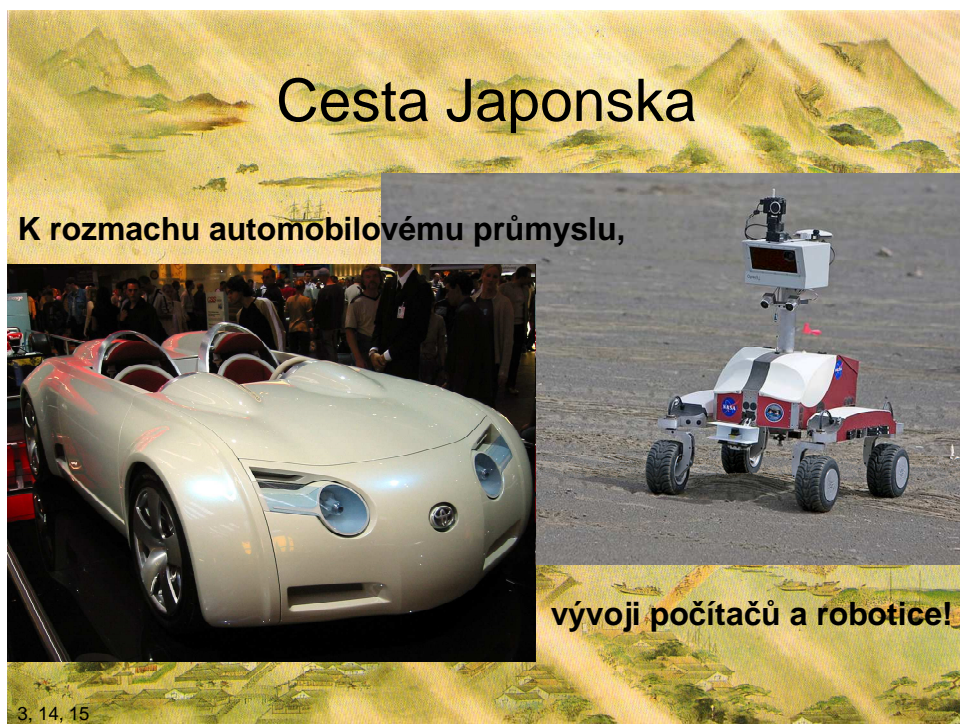

a rybolovu

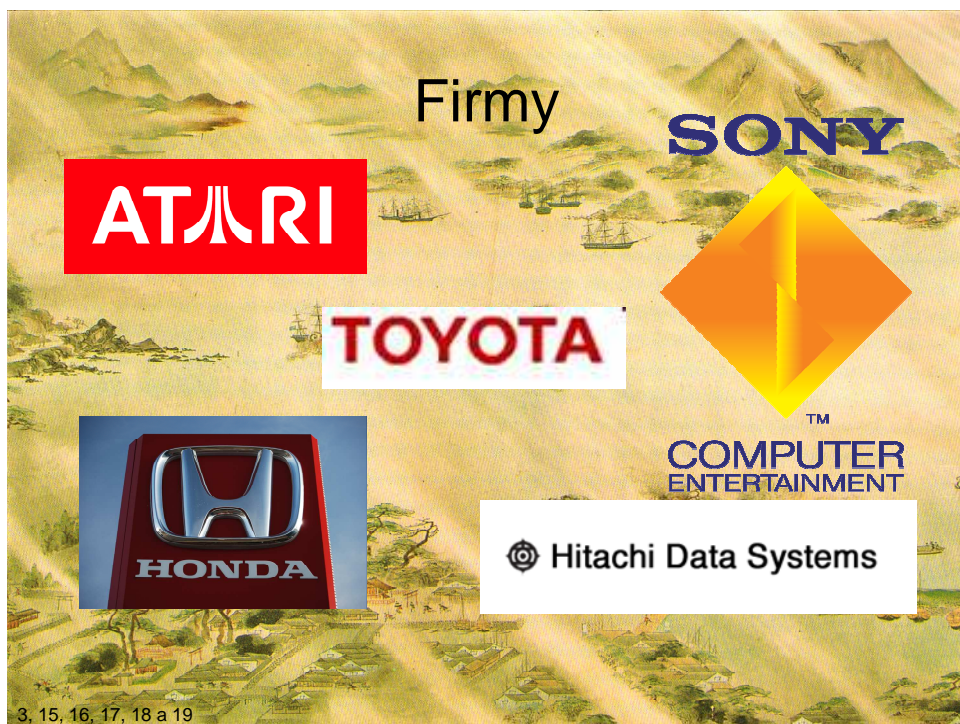
3, 12, 13

Devátý slide přechází k hospodářství a tvoří nerozlučnou dvojici s desátým slidem a měl by krom faktického základu působit především motivačně a výchovně, jelikož na základě japonských tradičních hodnot bylo možné velmi rychle pozvednout zemi od zemědělské produkce k rozmachu průmyslu a vědy.

Slide 11 (Kovářová, 2009)

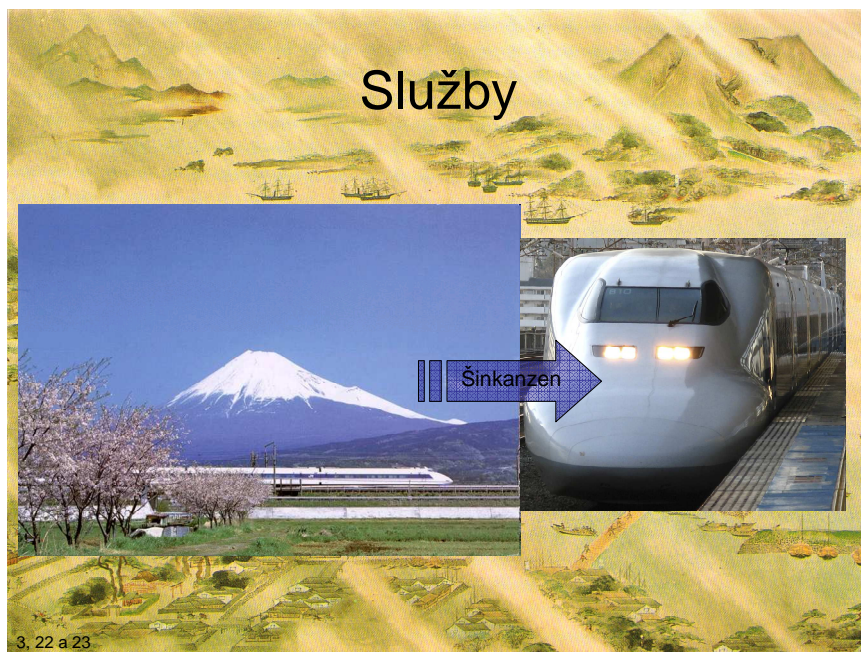
Následující slide navazuje na předchozí slide, kde se hovoří o rozmachu průmyslu, a věnuje se tedy průmyslu. Podává soupis základních firem, které by si žáci měli zapamatovat, a dává prostor pro krátké vysvětlení hospodaření typu saibacu, přicházející ze strany učitele. Tento okamžik by rovněž měl být určitým odpočinkem od neustálých vizuálních vjemů. Jelikož na powerpointu se v podstatě nic neděje, je prostor pro vysvětlení, které by mělo být pokud možno výhradně slovní a vytvořit určité uklidnění.

Slide 12 (Kovářová, 2009)

Další slide si udržuje pozornost díky představení tradičního japonského jídla – suši, jehož hlavními složkami jsou, pro Japonsko v současnosti, nejdůležitější dvě zemědělská odvětví, a to pěstování rýže a rybolov. Jednoduše a přirozeně oba kombinuje a doplňuje pěstování mandarinek jako další významné zemědělské odvětví.

Slide 13 (Kovářová, 2009)

Tento slide uvádí služby a ukazuje pouze rychlovlaky Šinkansen a předpokládá opět především slovní doplnění informací. Poskytuje určitý klid na regeneraci před blížícím se koncem prezentace, který bude dynamický a bude představovat vyšší zatížení zraku a vyšší míru pozornosti.

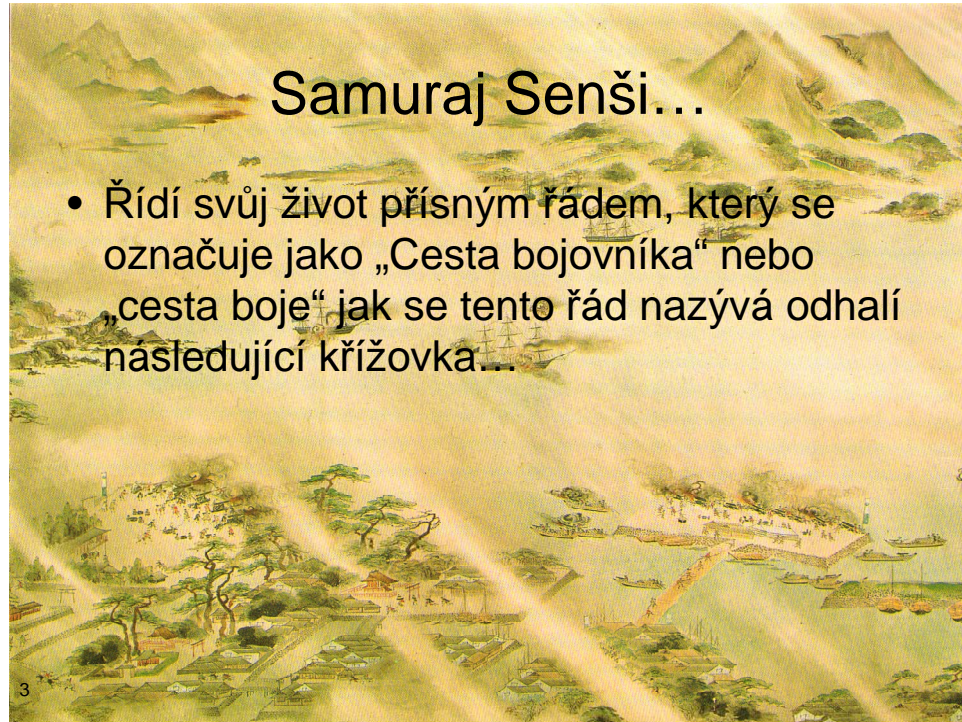
Slide 14 (Kovářová, 2009)

Hospodářství:

- Výsadní postavení elektrotechnického průmyslu
- Významný je rovněž průmysl automobilový
- Typická japonská firma – saibacu – od suroviny k výrobku
- Zemědělství postavené na pěstování rýže a rybolovu
- Japonsko je největším vývozcem mandarínek
- Služby postavené na turistickém ruchu, zvláštní postavení má doprava (rychlovlaky Šinkansen).

Slide 14 je poslední slide věnující se hospodářství, v hrubých rysech opakuje základní charakteristiky zemědělství, průmyslu i služeb, a uzavírá tak nejen hospodářství, ale i celou expoziční část prezentace.

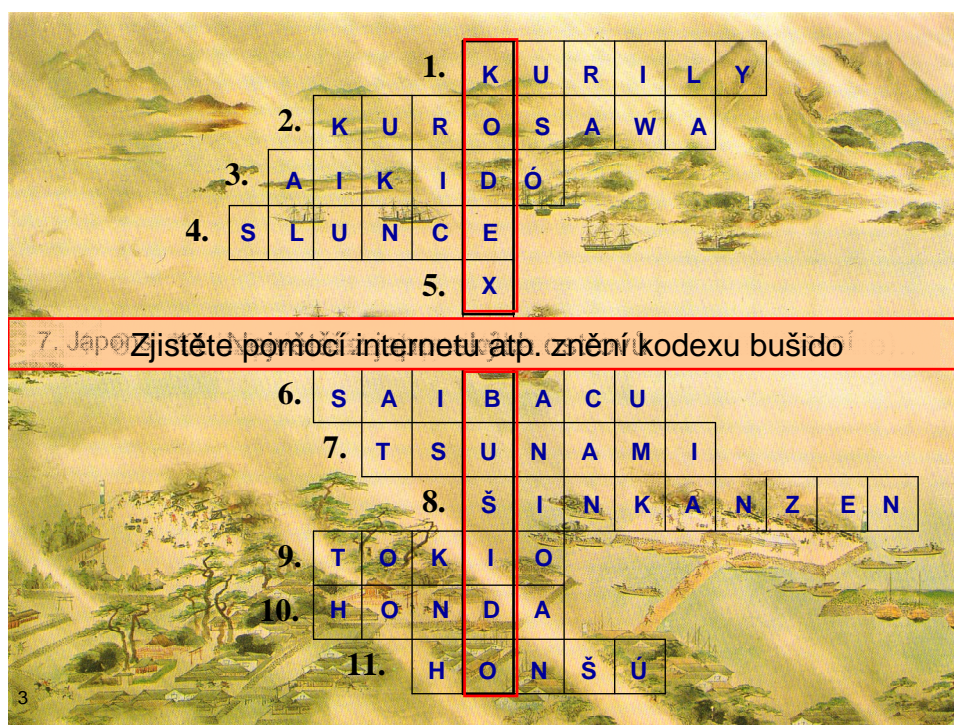
Slide 15 (Kovářová, 2009)

Slide 15 je v podstatě úvodem a motivací k závěrečné části prezentace, která byla koncipována jako převážně fixační a diagnostická.

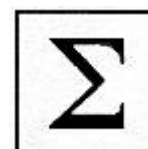
Slide 16 (Kovářová, 2009)

Zde by tedy mohlo dojít k zopakování učiva celé hodiny, ze strany žáků k upevnění si, zapamatování, a ze strany učitele ke zjištění, co je potřeba v další hodině ještě zopakovat, doplnit a kde jsou nejasnosti. Vše je řešeno dynamicky, jak je u této prezentace obvyklé. Proto jsou zde otázky překryté (a tudíž nečitelné), což samozřejmě dynamická složka prezentace odstraňuje, po kliknutí se zobrazují jednotlivé otázky, a posléze i správné odpovědi, a to přímo v křížovce. Toto je výhodné jak pro školní přípravu, kde není garantem pravdy učitel přímo, ale učitel zprostředkovaně, přes techniku. Tato možnost je vhodná i pro domácí přípravu, jelikož odhaluje žákovi jeho slabiny, dává mu možnost zlepšit se, a nakonec je určen i úkol, který může splnit. Odpověď na tuto otázku může být potom základem pro opakování učiva v další hodině, vytvoření ve třídě jakési atmosféry, naladění k zopakování učiva. Následují zdroje (slide 17 až 21).

Shrnutí kapitoly

- V této kapitole jste se seznámili s postupem tvorby příprav dalšího konkrétního učiva (regionální geografie Japonska) a s postupem a zásadami tvorby powerpointových prezentací obecně.

- Nejprve byly stanoveny cíle (v souladu s didaktickými zásadami), struktura a posléze metody.
- Pro účely tohoto studijního textu byla vytvořena powerpointová prezentace, která je součástí této opory.

Kontrolní otázky a úkoly:

1. Jaké byly stanoveny zásady práce s elektronickou prezentací?
2. Jaká byla struktura učiva?
3. Vyjmenujte prvky, jež byly použity k aktivizaci.
4. Vysvětlete použití didaktických metod (aplikačních, fixačních, motivačních a expozičních).

Úkoly k textu

1. Porovnejte strukturu učiva regionální geografie jednotlivých zemí.

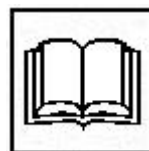
Otázky k zamyšlení:

1. Přemýšlejte nad odlišnostmi pojetí výuky regionální geografie na základních školách v Sedlištích a Fryčovicích. Pokuste se je porovnat s výukou na některé ze škol webově prezentujících obdobné učivo.
2. Pokuste se je porovnat s výukou na některé ze škol webově prezentujících obdobné učivo.

Korespondenční úkoly

1. Najděte alespoň pět ZŠ nebo SŠ s www stránkami prezentujícími jejich obsah regionálně-geografického učiva a dílčí celek srovnajte.

Citovaná a doporučená literatura

- *DUM – Digitální učební materiály* [online]. c2009 [citováno 9. 9. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/index.html>>
- KOVÁŘOVÁ, Markéta, Metodický portál, Digitální učební materiály: „Japonsko – Země vycházejícího slunce“ [online]. nepublikováno
- *RVP pro základní vzdělávání* [online]. c2007 [citováno 9. 9. 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf>

- *Wikimedia Commons contributors: Hlavní strana* [online]. c2009 [citováno 9. 9. 2009]. Dostupný z WWW: <http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=Hlavn%C3%AD_strana&oldid=27988800 >
- *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Hlavní strana* [online]. c2009 [citováno 9. 9. 2009]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Hlavn%C3%AD_strana&oldid=4220678>

Závěr

V této publikaci jste měli možnost seznámit se s tím, jak jsou do vzdělávacích programů různých typů škol (základních i středních, venkovských a městských i alternativních) zahrnuty aspekty výuky regionální geografie světa, jak jsou na různých školách stanoveny vzdělávací cíle v tomto učivu, jakou má strukturu, principy a jak by tato výuka vypadala, kdyby ji pedagogové – aprobovaní učitelé geografie – vyučovali prostřednictvím (s podporou) virtuální prezentace. Pokud jste plnili svědomitě zadané úkoly, četli a rozuměli obsahu, pak jste nyní schopni vyhodnotit, v čem, a zda vůbec, v těchto čtyřech případech existují k výuce dílčích zemí odlišné přístupy. Pochopitelně by bylo snazší srovnávat pouze jedinou zemi, ale pro větší přehlednost této metodické příručky jste měli příležitost srovnávat země čtyři – nezáleží přitom na faktických rozdílech mezi těmito státy (Francií, Spojeným královstvím, Kanadou a Japonskem), ale na cílech, struktuře a principech, které pedagog stanoví pro své studenty či žáky. Doufáme, že metodické pokyny, rady a zkušenosti uvedené v textu pomohou v pedagogické realitě i Vám.

Průvodce studiem

Dospěli jste na konec publikace. Věříme, že jste ji četli pozorně a že Vám pomůže ve Vaší eventuální pedagogické praxi.

Za autorský tým

Martin Kovář